II

(Незаконодателни актове)

РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2020/519 НА КОМИСИЯТА

от 3 април 2020 година

относно секторния справочен документ за най-добри практики за управление по околна среда, секторни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения за сектора на управление на отпадъците съгласно Регламент (ЕО) № 1221/2009 относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1221/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 761/2001 и на решения 2001/681/ЕО и 2006/193/ЕО ([1]) на Комисията, и по-специално член 46, параграф 1 от него,

като има предвид, че:

(1) По силата на Регламент (ЕО) № 1221/2009 Комисията е задължена да разработи секторни справочни документи за конкретни икономически сектори. Документите трябва да включват най-добри практики за управление по околна среда, показатели за екологични резултати и, където е уместно, еталони за отлични постижения и системи за класификация, определящи равнището на екологичните резултати. От организациите, които са регистрирани или се подготвят да се регистрират по схемата за управление по околна среда и одит, създадена с Регламент (ЕО) № 1221/2009, се изисква да вземат предвид тези документи, когато разработват своята система за управление по околна среда и когато оценяват своите екологични резултати в екологичните си декларации или актуализираните екологични декларации, изготвени в съответствие с приложение IV към посочения регламент.

(2) По силата на Регламент (ЕО) № 1221/2009 от Комисията се изисква да установи работен план с индикативен списък на секторите, които ще бъдат считани за приоритетни по отношение на приемането на секторни и междусекторни справочни документи. В Съобщение на Комисията — Съставяне на работния план за изготвяне на примерен списък на сектори за приемането на справочни секторни и междусекторни документи по силата на Регламент (ЕО) № 1221/2009 относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) ([2]) — секторът на управление на отпадъците се определя като приоритетен сектор.

(3) Секторният справочен документ за сектора на управление на отпадъците следва да се съсредоточи върху най-добрите практики, показателите и еталоните за управлението на отпадъците, като обхваща както публични, така и частни дружества за управление на отпадъците, включително дружества, прилагащи схемите за отговорност на производителя, и публични администрации, които отговарят за управлението на отпадъците на местно равнище. Той следва да взема предвид и да се позовава на съществуващи насоки по аспекти, обхванати от други инструменти на политиката на Съюза като Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([3]) или друго съответно конкретно законодателство за отпадъците и справочните документи за най-добри налични техники (НДНТ), разработени съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([4]).

([1]) ОВ L 342, 22.12.2009 г., стр. 1.

([2]) Съобщение на Комисията — Съставяне на работния план за изготвяне на примерен списък на сектори за приемането на справочни секторни и междусекторни документи по силата на Регламент (ЕО) № 1221/2009 относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS), ОВ C 358, 8.12.2011 г., стр. 2.

([3]) Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).

([4]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

(4) Като се вземат предвид най-добрите практики за управление по околна среда ([5]), секторният справочен документ за сектора на управлението на отпадъци следва да определя конкретни показатели за екологични резултати, еталони за отлични постижения и действия за органите по отпадъците и други частни или публични компании за управление на отпадъците, които да подобрят техните резултати в областта на управлението на отпадъците, като например насърчаване на предотвратяването на генерирането на отпадъци и постигането на по-високи нива на повторна употреба и рециклиране. Тези елементи подпомагат организациите в определянето на най-важните области, в които те могат да предприемат действия, за да вземат мерки, свързани с най-значимите екологични аспекти, както и предоставят рамка за проследяване на подобренията в устойчивото развитие.

(5) С цел да се даде на организациите, проверяващите по околната среда и други заинтересовани страни, включително националните органи, органите по акредитация и лицензиране и одиторите, които участват във вътрешния одит, достатъчно време за да се подготвят за въвеждането на секторния справочен документ за сектора на управлението на отпадъците, датата на прилагане на настоящото решение следва да се отложи със 120 дни след датата на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

(6) При разработването на секторния справочен документ, приложен към настоящото решение, Комисията проведе консултации с държавите членки и други заинтересовани страни в съответствие с Регламент (ЕО) № 1221/2009.

(7) Мерките, предвидени в настоящото решение, са в съответствие със становището на комитета, създаден съгласно член 49 от Регламент (ЕО) № 1221/2009,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Секторният справочен документ за най-добрите практики за управление по околна среда, секторните показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения за сектора на управлението на отпадъци е изложен в приложението към настоящото решение.

Член 2

Настоящото решение влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

То се прилага от 12 август 2020.

Съставено в Брюксел на 3 април 2020 година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN

([5]) Dri M., Canfora, P., Antonopoulos I. S., Gaudillat P., Най-добра практика за управление по околна среда за сектора на управлението на отпадъци, СИЦ — Научен и политически доклад, EUR 29136 EN, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2018 г., ISBN 978-92-79-80361-1, doi:10.2760/50247, JRC111059; http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият секторен справочен документ (ССД) се основава на подробен научен доклад за политиката ([1]) („Доклад за най-добрите практики“), разработен от Съвместния изследователски център (JRC) на Европейската комисия.

Съответен правен контекст

Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) беше въведена през 1993 г. с Регламент (ЕИО) № 1836/93 на Съвета за доброволното участие на организациите в нея ([2]). Впоследствие EMAS претърпя две големи преразглеждания:

— Регламент (ЕО) № 761/2001 на Европейския парламент и на Съвета ([3]);

— Регламент (ЕО) № 1221/2009.

Важен нов елемент от последното преразглеждане, което влезе в сила на 11 януари 2010 г., е член 46 относно разработването на ССД. ССД трябва да включват най-добри практики за управлението по околна среда (НДПУОС), показатели за екологични резултати за конкретните сектори, а когато е целесъобразно — еталони за отлични постижения и рейтингови системи за определяне на равнището на постигнатите резултати.

Как да се разбира и използва настоящият документ

Схемата за управление по околна среда и одит (EMAS) представлява схема за доброволно участие на организации, ангажирани с непрекъснатото подобряване на околната среда. В тази рамка настоящият ССД предоставя специфични насоки за сектора на управлението на отпадъците и посочва редица възможности за подобрение, както и най-добрите практики. Настоящият ССД не засяга законовите изисквания в съответната област.

Документът е изготвен от Европейската комисия, като е използвана информация, подадена от заинтересованите страни. Техническа работна група, състояща се от експерти и заинтересовани страни от сектора, под ръководството на JRC, обсъди и в крайна сметка постигна договореност относно най-добрите практики за управление по околна среда, специфичните за сектора показатели за екологични резултати и еталоните за отлични постижения, описани в настоящия документ; по-специално за тези еталони беше счетено, че са представителни за равнището на екологичните резултати, постигани от най-добре представящите се организации в сектора.

Със ССД се цели да бъдат подпомогнати и подкрепени всички организации, които възнамеряват да подобрят своите екологични резултати, като се предоставят идеи и източници на вдъхновение, както и практически и технически указания.

На първо място ССД е насочен към организациите, които вече са регистрирани по EMAS; на второ място — към организациите, за които се очаква да се регистрират по EMAS в бъдеще; и на трето — към всички организации, в които има стремеж да се научи повече относно най-добрите практики за управление по околна среда, така че да се подобрят техните екологични резултати. Следователно целта на настоящия документ е да бъдат подкрепени всички организации в сектора на управлението на отпадъци, за да се фокусират върху съответните преки и непреки екологични аспекти и да получат информация за най-добрите практики, както и подходящи специфични за сектора показатели за екологични резултати за измерване на екологичните резултати и еталони за отлични постижения.

([1]) Научният доклад за политиката е публично достъпен на уебстраницата на JRC на следния адрес: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf. Заключенията за най-добрите практики за управление по околна среда и тяхната приложимост, както и установените показатели за екологични резултати и еталоните за отлични постижения, които се съдържат в настоящия секторен справочен документ, се основават на констатациите, документирани в научния доклад за политиката. Той съдържа цялата съпътстваща информация и всички технически данни. Пълната препратка към научния доклад за политиката е: Dri M., Canfora P., Antonopoulos I. S., Gaudillat P., Best Environmental Management Practice for the Waste Management Sector, JRC Science for Policy Report (Най-добра практика за управление по околна среда в сектора за управление на отпадъците), Доклад на Съвместния изследователски център Science for Policy Report („Наука в подкрепа на политиката“), EUR 29136 EN, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2018 г., ISBN 978-92-79-80361-1, doi:10.2760/50247, JRC111059.

([2]) Регламент (ЕИО) № 1836/93 на Съвета от 29 юни 1993 г. за допускане на доброволно участие на предприятия от промишления сектор в Схема на Общността за управление на околната среда и одитиране (ОВ L 168, 10.7.1993 г., стр. 1).

([3]) Регламент (ЕО) № 761/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2001 г. за допускане на доброволно участие на организации в Схема на Общността по управление на околната среда и одитиране (СОУОСО) (ОВ L 114, 24.4.2001 г., стр. 1).

По какъв начин ССД следва да бъдат вземани под внимание от организациите, регистрирани по EMAS

Съгласно Регламент (ЕО) № 1221/2009 организациите, регистрирани по EMAS, са длъжни да вземат под внимание ССД на две различни равнища:

— когато разработват и въвеждат своята система за управление по околна среда с оглед на екологичните прегледи *(член 4, параграф 1, буква б)*;

Организациите следва да използват съответните елементи на ССД, когато определят и извършват преглед на конкретните си и общи екологични цели съобразно със съответните екологични аспекти, идентифицирани при екологичния преглед и в политиката в областта на околната среда, както и когато вземат решения относно действията, които да изпълнят за подобряване на своите екологични резултати.

— При изготвянето на декларацията за въздействието върху околната среда *(член 4, параграф 1, буква г) и член 4, параграф 4)*.

При избора на показателите, които да използват за докладването на екологичните резултати, организациите следва да имат предвид съответните специфични за сектора показатели ([4]) за екологични резултати в ССД.

Когато избират набора от показатели за докладване, те следва да вземат под внимание показателите, предложени в съответния ССД, както и тяхната приложимост по отношение на значимите екологични аспекти, определени от организацията в нейния екологичен преглед. Показателите трябва да се вземат предвид само ако имат отношение към тези екологични аспекти, за които в екологичния преглед е преценено, че са от най-голямо значение.

Когато докладват относно екологичните показатели и относно другите фактори във връзка с екологичните резултати, организациите следва да посочат в декларацията за въздействието върху околната среда как са взети под внимание съответните най-добри практики за управление по околна среда и еталоните за отлични постижения, ако има такива.

Те следва да опишат как са използвани съответните най-добри практики за управление по околна среда, и еталони за отлични постижения (които дават представа за равнището на показателите за екологични резултати, постигнати от най-добрите), за да набележат мерките и действията и евентуално да определят приоритетите за (по-нататъшно) подобряване на екологичните си резултати. Въпреки това изпълнението на най-добрите практики за управление по околна среда или постигането на определените еталони за отлични постижения не е задължително, защото доброволният характер на EMAS оставя на организациите сами да преценят осъществимостта на еталоните и изпълнението на най-добрите практики по отношение на разходите и ползите.

Подобно на показателите за екологични резултати целесъобразността и приложимостта на най-добрите практики за управление по околна среда и еталоните за отлични постижения следва да бъдат оценени от организацията според значимите екологични аспекти, които организацията е определила в екологичния си преглед, както и техническите и финансовите аспекти.

Елементи на ССД (показатели, НДПУОС или еталони за отлични постижения), които не са счетени за целесъобразни по отношение на значимите екологични аспекти, определени от организацията в нейния екологичен преглед, не следва да бъдат докладвани и описвани в декларацията за въздействието върху околната среда.

Участието в EMAS е постоянен процес. Всеки път, когато дадена организация планира да подобри екологичните си резултати (и прави преглед на екологичните си резултати), тя трябва да се консултира със ССД по конкретни теми, за да почерпи вдъхновение кои са следващите проблеми за решаване при един поетапен подход.

([4]) Съгласно приложение IV, раздел Б, буква е) от Регламента относно EMAS екологичната декларация трябва да съдържа „обобщение на наличните данни за екологичните резултати на организацията по отношение на значимите ѝ екологични аспекти. Докладването следва да бъде както за основните показатели за екологични резултати, така и за конкретни показатели за екологични резултати, както са определени в раздел В“. В приложение IV, раздел В.3 се посочва, че „всяка организация също така докладва ежегодно относно своите резултати, свързани със значимите преки и непреки екологични аспекти и въздействия, относно нейните основни стопански дейности, които са измерими и проверими и не са вече обхванати от основните показатели. Докладването относно тези показатели се извършва в съответствие с изискванията, посочени във въведението към настоящия раздел. Когато са налице, организацията взема предвид референтните документи по сектори, посочени в член 46, за да улесни определянето на съответните специфични за сектора показатели.“

Проверяващите по околна среда по EMAS проверяват дали и как организацията е взела предвид ССД при изготвянето на своята декларация за въздействието върху околната среда (член 18, параграф 5, буква г) от Регламент (ЕО) № 1221/2009).

Когато извършват одит, акредитираните проверяващи по околна среда се нуждаят от доказателства, предоставени от организацията, за това как са били избрани и взети предвид съответните елементи на ССД в контекста на екологичния преглед. Те не проверяват съответствието с описаните еталони за отлични постижения, а проверяват доказателствата за това как ССД е бил използван като насока за определяне на показатели и подходящи доброволни мерки, които организацията може да изпълни, за да подобри екологичните си резултати.

Като се има предвид доброволният характер на EMAS и ССД, върху организациите не следва да се налага прекомерна тежест за предоставянето на такива доказателства. По-специално проверяващите не трябва да изискват индивидуална обосновка за всяка от най-добрите практики, специфичните за сектора показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения, които са упоменати в ССД и които организацията не счита за целесъобразни в контекста на своя екологичен преглед. Независимо от това, те могат да предлагат подходящи допълнителни елементи, които организацията да вземе предвид в бъдеще като допълнително доказателство за своя ангажимент за непрекъснато подобряване на резултатите.

Структура на документа

Настоящият документ се състои от четири раздела. Раздел 1 е въведение в правния контекст на EMAS, като в него е описано как да се използва настоящият документ, докато в раздел 2 е определен обхватът на настоящия справочен документ. В раздел 3 се описват накратко различните най-добри практики за управление по околна среда (НДПУОС) ([5]) заедно с информация за тяхната приложимост. Когато за конкретна НДПУОС могат да се формулират специфични показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения, те също се посочват. Ако показателите и еталоните имат отношение към повече от една НДПУОС, те се повтарят, когато е целесъобразно. В раздел 3 освен показателите, определени в отделните НДПУОС, са определени и редица показатели за екологични резултати, които могат да бъдат използвани за оценка на цялостните резултати на системите за управление на твърдите битови отпадъци. Не за всички НДПУОС и показатели обаче беше възможно определянето на еталони за отлични постижения, било то поради ограничената наличност на данни или поради това, че специфичните условия на всеки орган, отговорен за отпадъците, или предприятие за управление на отпадъците (например селска или градска територия, вид разделно събиране и въведена система за управление на отпадъците, модели на местно потребление) се различават до такава степен, че използването на еталон за отлични постижения би било лишено от смисъл. Дори когато са определени еталони за отлични постижения, те не са предвидени като цели, които трябва да бъдат постигнати от всички органи, отговорни за отпадъците, или дружества за управление на отпадъците, или като мярка, спрямо която да се сравняват екологичните резултати в сектора, а по-скоро като мярка за възможните постижения, която да помогне на отделните организации да оценят постигнатия от тях напредък, който да ги мотивира да подобрят резултатите си още повече.

И накрая, в раздел 4 е представена подробна таблица с подбрани най-важни показатели за екологични резултати, свързаните с тях обяснения и еталони за отлични постижения.

2. **ОБХВАТ**

В настоящия секторен справочен документ се разглеждат два вида организации от сектора на управлението на отпадъци: Дружества за управление на отпадъците (публични и частни), включително дружества, прилагащи схеми за отговорност на производителите, и органи, отговорни за отпадъците (публични администрации, отговорни за управлението на отпадъците, главно на местно равнище). Тези организации са включени в следните кодове по NACE (съгласно статистическата класификация на икономическите дейности, установена с Регламент (ЕО) № 1893/2006 на Европейския парламент и на Съвета ([6])):

— 38.1 — събиране на отпадъци;

— 38.2 — обработване и обезвреждане на отпадъци;

— 38.3 — рециклиране на материали;

([5]) Подробно описание на всяка от най-добрите практики с практически насоки за тяхното изпълнение е на разположение в научния доклад за политиката, публикуван от JRC, който е на разположение в интернат на следния адрес: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf. Читателите се приканват да се запознаят с него, ако искат да научат повече за някои от най-добрите практики, описани в настоящия документ.

([6]) Регламент (ЕО) № 1893/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за установяване на статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2 и за изменение на Регламент (ЕИО) № 3037/90 на Съвета, както и на някои ЕО регламенти относно специфичните статистически области (ОВ L 393, 30.12.2006 г., стр. 1).

— 39.0 — възстановяване и други услуги по управление на отпадъци;

— 84.1 — държавно управление с общ, икономически и социален характер.

Настоящият секторен справочен документ не обхваща дейностите на организации, които генерират отпадъци и не принадлежат към сектора на управлението на отпадъци (т.е. повечето организации).

В настоящия секторен справочен документ се описват най-добрите практики за следните етапи и дейности при управлението на отпадъците:

— създаване на стратегия за управление на отпадъците;

— насърчаване на предотвратяването на отпадъци;

— насърчаване на повторната употреба на продукти и подготовка за повторна употреба на отпадъци;

— подобряване на събирането на отпадъци;

— обработване на отпадъци, ограничено до операции, позволяващи рециклиране на материали.

В областта на обработването на отпадъците обхватът на настоящия секторен справочен документ се ограничава до съоръжения, които извършват обработки извън обхвата на Директивата относно емисиите от промишлеността ([7]) (например съоръжения за сортиране с цел рециклиране на пластмаси).

В настоящия секторен справочен документ се разглеждат три потока отпадъци:

— твърди битови отпадъци (ТБО): отпадъци от домакинствата и отпадъци от други източници, като например търговия на дребно, администрация, образование, здравни услуги, услуги за настаняване и хранене и други услуги и дейности, отпадъците от които са сходни по характер и състав с отпадъците от домакинствата;

— отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР);

— отпадъци от здравеопазването (ОЗ).

Промишлените отпадъци и търговските отпадъци, които не са част от ТБО, не са включени в настоящия документ.

Настоящият справочен документ е разделен на пет основни раздела (Таблица 2-1), които от гледна точка на целевите организации обхващат основните екологични аспекти, свързани с управлението на отпадъците.

Таблица 2-1

Структура на ССД за сектора на управлението на отпадъци и разгледаните основни екологични аспекти

Раздел	Описание	Разгледани основни екологични аспекти
3.1. Междусекторни НДПУОС	В този раздел са разгледани междусекторните най-добри практики, които се прилагат за всички потоци отпадъци, обхванати от настоящия документ: от определяне на стратегия за отпадъците до използване на икономически инструменти и намиране на допълнителни най-добри практики в други справочни документи на ЕС.	Мерки за предотвратяване на отпадъци Събиране на отпадъци Сортиране на отпадъци, подготовка за повторна употреба и обработване Транспортни дейности Оползотворяване за получаване на енергия от отпадъци Обезвреждане на отпадъци

([7]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно емисиите от промишлеността

Раздел	Описание	Разгледани основни екологични аспекти
3.2. НДПУОС за ТБО	В този раздел е представено как органите, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците могат най-добре да управляват ТБО, както и разработването на стратегията, предотвратяването на отпадъци, повторната употреба на продукти и подготовката за повторна употреба на отпадъци, събирането на отпадъци и дейностите по обработване на отпадъци. Разделът също така включва НДПУОС, насочена към организации, заети с отговорността на производителя.	Мерки за предотвратяване на отпадъци Събиране на отпадъци Сортиране на отпадъци, подготовка за повторна употреба и обработване Транспортни дейности Оползотворяване за получаване на енергия от отпадъци Обезвреждане на отпадъци
3.3. Общи показатели за екологични резултати за ТБО	В този раздел са представени общите показатели за екологични резултати, които могат да бъдат използвани за оценка на цялостните резултати на системите за управление на твърдите битови отпадъци.	Мерки за предотвратяване на отпадъци Събиране на отпадъци Сортиране на отпадъци, подготовка за повторна употреба и обработване Транспортни дейности Оползотворяване за получаване на енергия от отпадъци Обезвреждане на отпадъци
3.4. НДПУОС за ОСР	Този раздел е насочен към дейностите на органите, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците, които пряко или непряко отговарят за управлението на ОСР. Основните области, които се разглеждат, са плановете за управление на ОСР, избягване на замърсяване на ОСР с полихлорирани бифенили (PCB), управление на отстранен азбестов отпадък и преработване на отпадъчен гипсокартон, както и ОСР за рециклиране.	Мерки за предотвратяване на отпадъци Събиране на отпадъци Сортиране и обработване на отпадъци Транспортни дейности Обезвреждане на отпадъци
3.5. НДПУОС за ОЗ	В този раздел е представено как органите, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците могат най-добре да управляват ОЗ. Основните обхванати области са оптимизиране на разделянето на ОЗ и въвеждането на алтернативни обработки за ОЗ.	Събиране на отпадъци Обработване на отпадъци Обезвреждане на отпадъци

За всеки от основните екологични аспекти, посочени в таблица 2-1, в таблица 2-2 са представени съответните основни екологични въздействия, разгледани в настоящия документ. Екологичните аспекти, представени в таблици 2-1 и 2-2, са избрани като обичайно считаните за най-важни за сектора. Въпреки това екологичните аспекти, които трябва да се управляват от конкретни предприятия, следва да се оценяват за всеки отделен случай.

Таблица 2-2

Най-важни екологични аспекти и свързани с тях основни видове въздействия върху околната среда, разгледани в настоящия документ

Основни екологични аспекти	Основни екологични въздействия
Събиране на отпадъци	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха — Изчерпване на природните ресурси

Основни екологични аспекти	Основни екологични въздействия
Мерки за предотвратяване на отпадъци	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха — Изчерпване на природните ресурси
Сортиране на отпадъци, подготовка за повторна употреба и обработване	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха/водите/земята — Изчерпване на природните ресурси — Земеползване
Транспортни дейности	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха — Изчерпване на природните ресурси
Оползотворяване за получаване на енергия от отпадъци	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха/водите/земята — Изчерпване на природните ресурси — Земеползване
Обезвреждане на отпадъци	— Изменение на климата (емисии на парникови газове) — Емисии във въздуха/водите/земята — Изчерпване на природните ресурси — Земеползване

3. НАЙ-ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА, СЕКТОРНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕКОЛОГИЧНИ РЕЗУЛТАТИ И ЕТАЛОНИ ЗА ОТЛИЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ ЗА СЕКТОРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИ

3.1. Междусекторни НДПУОС

Представените в този раздел НДПУОС засягат междусекторните въпроси за управлението на отпадъците, които са от значение за всички разглеждани потоци отпадъци (т.е. твърди битови отпадъци, отпадъци от строителство и разрушаване и отпадъци от здравеопазването).

3.1.1. *Стратегии за интегрирано управление на отпадъците*

Това е НДПУОС за разработване и прилагане на стратегия за интегрирано управление на отпадъците, при която се вземат под внимание:

— настоящите и очакваните бъдещи тенденции при потоците отпадъци;

— йерархията на отпадъците ([8]), приоритизирането на мерките според йерархията (на първо място е предотвратяването на отпадъци, на второ място — подготовка за повторна употреба и т.н.);

— наличността и капацитета на близките съоръжения за сортиране/обработване на отпадъци;

— настоящите екологични нагласи и възприятия на населението;

— всяко друго специфично условие, което засяга управлението на отпадъците (например значителното присъствие на туристи/пътници, специфични икономически дейности, климат).

([8]) Йерархията на отпадъците включва следните стъпки: предотвратяване на отпадъците, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане;

Разработването на стратегия за управление на отпадъците изисква опознаване на количеството и качеството на всеки основен поток отпадъци чрез подходящ подход за мониторинг на данните и надеждна оценка на възможностите за управление на отпадъците. В някои случаи това може да се изисква използването на оценка на база жизнения цикъл (LCA) за идентифициране на възможностите, свързани с най-добрите екологични резултати (вж. НДПУОС 3.1.2), които понякога могат да се отклоняват от йерархията на отпадъците.

Приложимост

Тази НДПУОС е насочена предимно към органите, отговорни за отпадъците, които осъществяват контрол или поне имат значително влияние върху стратегията за управление на отпадъците на местно или регионално равнище — предимно местните органи. Възможно е да се наложи органът, отговорен за отпадъците, да възложи на външни изпълнители отделни аспекти на стратегическото планиране, когато се изискват специални експертни познания, като например умения за анализ на данни и познания за обработката на отпадъци.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i1) Съществуват общи цели за подобряване на системата за управление на отпадъците (например въз основа на показателите, определени в настоящия документ) (да/не). i2) Въведени са специфични цели за предотвратяване и повторна употреба на отпадъци (да/не).	b1) Въведена е интегрирана стратегия за управление на отпадъците, която включва дългосрочни (т.е. за 10——20 години) и краткосрочни (т.е. за 1—5 години) общи цели за подобряване на резултатите на системата за управление на отпадъците, която редовно се преразглежда (най-малко на всеки 3 години).

3.1.2. *Оценка на жизнения цикъл на вариантите за управление на отпадъците*

Това е НДПУОС за включване на концепцията за жизнения цикъл и оценката за стратегията и дейностите за управление на отпадъците, като стъпки 1 и 2 (по-долу) са от съществено значение, а стъпки 3—8 се нуждаят от оценка ad-hoc на база жизнения цикъл (LCA) и невинаги са необходими:

1) Систематично използване на концепцията за жизнения цикъл при разработването и изпълнението на стратегията за управление на отпадъците (за допълване на йерархията в управлението на отпадъците).

2) Преглед на съответната литература за LCA, за да се класифицират екологичните резултати на алтернативите за управление на отпадъците, при които изследваните системи са пряко сравними с наличните възможности

3) Прилагане на LCA към специфични възможности за управление и технологични възможности, за които не може да бъде намерена надеждна публикувана литература; това изисква закупуване на услуги за LCA или вътрешно използване на съответния софтуер за LCA.

4) Внимателното разглеждане на границите на системата, което гарантира точно сравнение на възможностите за управление на отпадъците, включва разширяване на системата и/или LCA за избегнатите процеси (например производство на електроенергия от мрежата).

5) Съставяне и документиране на инвентаризациите на жизнения цикъл по отношение на базовите потоци, ако е възможно с помощта на първичните данни, записани по веригата на стойността, като се отбелязват обхватът на качеството и неопределеността на данните.

6) Избор на подходящи категории на въздействие, за да се обхванат основните видове екологично бреме.

7) Представяне на нормирани резултати за съответните категории на въздействие, за да бъде направена оценка на взаимното допълване или компромисите, като ясно се посочват грешките при неопределеност и анализите на чувствителността.

8) Валидиране на проучването на LCA от независима трета страна (съществено изискване съгласно ISO 14044 [9]) за външно разпространение на резултатите, но добра практика дори когато се използва само вътрешно).

[9] ISO 14044:2006: Environmental management – Life cycle assessment – Requirements and guidelines (Управление във връзка с околната среда — Оценки на база жизнения цикъл — Изисквания и указания).

Приложимост

Пълната оценка на база жизнения цикъл невинаги е необходима. Базовото приоритизиране на възможностите за управление на отпадъците, посочени в йерархията за управление на отпадъците, може да бъде достатъчно, за да бъдат набелязани най-добрите практики в някои случаи. Въпреки това често се изисква подробно сравнение на възможностите, класифицирани по подобен начин в йерархията на отпадъците, както и на промените в управлението, които засягат цялостния резултат на веригата на отпадъците.

Организации за управление на отпадъците с всякаква големина могат да прилагат концепцията за жизнения цикъл и да разглеждат проучванията на LCA. Купуването на услуги за извършване на LCA по поръчка и/или плащането за обучение на персонала, зает с LCA, може да бъде икономически изгодно само за по-големи организации.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i3) Систематично прилагане на концепцията за жизнения цикъл, а когато е необходимо, извършване на оценки на база жизнения цикъл по време на разработването и изпълнението на стратегията за управление на отпадъците (да/не).	b2) Стратегията за управление на отпадъците е разработена и прилагана въз основа на систематично прилагане на концепцията за жизнения цикъл, а когато е необходимо, на проучвания на оценка ad-hoc на жизнения цикъл.

3.1.3. *Икономически инструменти*

Това е НДПУОС за използване на икономически инструменти за насочване на поведението на гражданите и организациите, генериращи отпадъци, към по-екологични резултати. Икономическите инструменти могат да подкрепят:

— намаляване на количеството генерирани отпадъци или намаляване на дела на опасните отпадъци;

— насърчаване на подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъци; намаляване на изгарянето и депонирането;

— по-добро проектиране на продуктите (например насърчаване на използването на рециклируеми материали в продуктите).

Икономическите инструменти, свързани с управлението на отпадъците, обхващат както мотивиращи фактори (положителни икономически сигнали, например отстъпки, ваучери за награди), така и демотивиращи фактори (отрицателни икономически сигнали, например данъци, такси, санкции) и могат да бъдат под формата на:

— данъци и модулиране на данъците, например данък при обезвреждане на отпадъци, данък при депониране, данък при изгаряне;

— налози върху продукти (например върху пластмасови торби или строителни инертни материали);

— ценообразуване на единица мярка при отпадъците, като например схеми за ценообразуване на базата на единица произведен отпадък и схеми на принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“;

— схеми за възстановяване на депозити;

— схеми за разширена отговорност на производителя;

— други, например търгуеми разрешителни, субсидии за рециклиране, освобождаване от ДДС.

Приложимост

Регулаторната рамка и нейното прилагане са основните пречки за прилагането на икономически инструменти на местно равнище.

Освен това наличието на екологично съзнание, добри управленски умения и поведение, основано на иновации на местно равнище, както и някои добри счетоводни практики, са необходими условия за прилагането на местни икономически инструменти, които са сложни за управление от техническа, управленска и социална гледна точка.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i4) Използване на икономически инструменти на местно равнище за стимулиране на добро поведение (да/не). i5) Дял на живущите/предприятията, използващи доброволен икономически инструмент (%).	b3) Икономическите инструменти, определени на местно равнище под формата на данъци и модулиране на данъците, налози върху продукти, ценообразуване при отпадъците, схеми за разширена отговорност на производителя и схеми за възстановяване на депозити, се прилагат систематично като средство за постигане на целите, заложени в местната стратегия за управление на отпадъците. b4) За местните органи е въведена схема за възстановяване на депозит при използване на стъклени чаши, порцеланови чаши, чинии и прибори за хранене по време на всички фестивали и големи обществени мероприятия, организирани на територията на местния орган.

3.1.4. *Връзка с други важни справочни документи за най-добри практики*

Това е НДПУОС за прилагане на най-съвременни техники, които максимизират ефективността на ресурсите и минимизират екологичното въздействие в областта на обработването на отпадъците (включително рециклиране на материали, оползотворяване на енергия и обезвреждане на отпадъци). Полезни справочни документи (неизчерпателен списък) за съответните най-съвременни техники, с които организациите могат да направят справка, са:

— Справочен документ за най-добрите налични техники за обработване на отпадъци ([10]);

— Критерии за край на отпадъка ([11]);

— Справочен документ за най-добрите налични техники за изгаряне на отпадъци;

— Директивата относно депонирането на отпадъци (Директива 1999/31/ЕО на Съвета ([12]).

Приложимост

Тази НДПУОС е насочена към местните органи, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците, които планират и извършват дейности в областта на обработването на отпадъци, рециклирането на материали, оползотворяването на енергия и обезвреждането на отпадъци.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i6) Прилагат се съответните най-съвременни техники, описани в справочните документи, изброени в настоящата НДПУОС (да/не).	—

3.2. **НДПУОС за твърди битови отпадъци**

В НДПУОС, представени в този раздел, се обръща внимание на управлението на твърдите битови отпадъци (ТБО).

([10]) За повече информация относно съдържанието на справочните документи за най-добрите налични техники и пълно обяснение на термините и съкращенията моля посетете интернат страницата на Европейското бюро за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването: http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/

([11]) Критериите за край на отпадъка бяха въведени с член 6 от Рамковата директива за отпадъците от декември 2008 г. (2008/98/ЕО). Повече информация има на разположение на адрес: http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/end_of_waste.htm

([12]) Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци (ОВ L 182, 16.7.1999 г., стр. 1). За повече информация относно съдържанието на Директивата относно депонирането на отпадъци, както и за достъп до пълния текст моля, вижте следната уебстраница: http://ec.europa.eu/environment/waste/landfill_index.htm

Стратегически НДПУОС

3.2.1. *Сравнителен анализ на разходите*

Изборът, свързан с управлението на отпадъците, се влияе силно от икономически фактори; провеждането на сравнителен анализ на разходите чрез сравняване на структурата на разходите на дадена община с данни на други общини представлява НДПУОС, тъй като позволява да бъдат набелязани възможности за оптимизиране, които могат да отворят вратата към по-екологични практики. Сравнителният анализ на разходите може да се извърши вътрешно, от независима трета страна или в сътрудничество с други общини. Анализираните стойности на разходите обикновено включват разходи за услуги за управление на отпадъците и за обезвреждане на определени отпадъчни фракции, както и приходи от продажбата на отпадъци, които се изпращат за подготовка за повторна употреба или рециклиране, и други странични продукти.

Всички съответни отпадъчни фракции, генерирани на разглежданата територия и принадлежащи към ТБО, трябва да бъдат взети под внимание при сравнителния анализ на разходите. Подробните анализи включват разходи за събиране на отпадъци, обработване на отпадъци (сортиране, оползотворяване, обезвреждане и др.), както и управление на затворени депа, разходи за персонал и всички други разходи, свързани с управлението на отпадъците.

Приложимост

Сравнителният анализ на разходите може да бъде приложен в район (на местно или национално равнище), в който условията за управление на отпадъците са сравними и в който има еднаква правна рамка. В някои случаи обаче се наблюдават силни отклонения поради специфични условия. Сравнителният анализ на разходите е особено важен за райони със слабо функциониращи системи за управление на отпадъците, за да се подпомогне преминаването към по-добро изпълнение на възможностите за управление на отпадъците.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i7) Редовно участие в подробно проучване за сравнителен анализ на разходите (да/не). i8) Общи разходи за управление на ТБО на жител на година (евро на глава от населението годишно).	—

3.2.2. *Разширен мониторинг на отпадъците*

Разработването и прилагането на ефикасна и ефективна стратегия за управление на отпадъците се основава на задълбочено познаване на статистическите данни за потоците отпадъци, събирани и управлявани на местно равнище.

Ето защо това представлява НДПУОС за:

— редовно събиране и обработване на наличните данни на ниво единични потоци отпадъци и за различните етапи на събирането, повторната употреба/подготовката за повторна употреба, сортирането, рециклирането, оползотворяването и обезвреждането;

— редовно извършване на анализ на състава на смесените отпадъци;

— включване на договорни клаузи за систематично съобщаване на изчерпателни данни при възлагането на договори за управление на отпадъците.

Данните от мониторинга на отпадъците са полезни както за вътрешен анализ (като например оценка на потенциалното прилагане на нова мярка), така и за споделяне със съответната публична администрация и гражданите, за да бъдат стимулирани подобряването и осведомеността.

Приложимост

Осъществяването на задълбочен мониторинг на отпадъците е приложимо за всички местни органи и дружества за управление на отпадъците, които управляват твърдите битови отпадъци. За организациите, които започват процеса, мониторингът на отпадъците може да се съсредоточи първоначално върху най-подходящите отпадъчни фракции, а в крайна сметка да бъде разширен постепенно до всички фракции.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i9) Използване на уеббазирани инструменти за проследяване и докладване на данни за отпадъците (да/не).	b5) Анализът на състава на смесените отпадъци се извършва най-малко четири пъти годишно (през различни сезони) на всеки три години или след всяка съществена промяна на системата за управление на отпадъците.
i10) Честота на анализ на състава на смесените отпадъци (един анализ на състава на всеки # месеца или години).	

3.2.3. *Принцип „плащаш повече, ако изхвърляш повече“*

Целта на възнаграждението е да се въведе принципът „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ по справедлив начин чрез таксуване на ползвателите на системата за управление на отпадъците според количеството на отпадъците, които генерират.

Това е НДПУОС за начисляване на такси за отпадъци на ползвателите въз основа на фиксиран плюс променлив компонент, така че да отразяват структурата на разходите за управление на отпадъците и да се съгласуват стимулите за ползвателите (т.е. по-ниска такса, когато се произвеждат по-малко отпадъци) и организациите за събиране на отпадъци (т.е. стабилност на приходите от компонент с фиксирана такса).

На практика системата може да се прилага в различни форми, които обикновено представляват:

— схеми, основани на обем (избор на размер на контейнера);

— схеми, основани на торби (брой използвани торби за отпадъци), например с предварително заплатени специални торби;

— схеми, основани на тегло (теглото на отпадъците, събрани в даден контейнер);

— схеми, основани на честота (честота на оставяне на контейнера за събиране — този подход може да се комбинира със схеми, основани на обема и теглото).

Схемата може да се съсредоточи върху таксуване само на остатъчни отпадъци или на отделни потоци, но с цел насърчаване на разделяне при източника и предотвратяване на образуването на отпадъци.

Четирите ключови елемента, които позволяват прилагането на схемата на принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, са:

— идентификация на отделните ползватели ([13]);

— измерване на потоците отпадъци на равнище индивидуален потребител (например от събиране от врата до врата, улични контейнери или пунктове за събиране на отпадъци);

— определяне на ценообразуването на единица мярка, която води до ефективна промяна в поведението;

— ангажираност на населението, за да се гарантира правилното разбиране на характеристиките на схемата и тяхното участие и ангажираност (това е важно, за да се избегне незаконното изхвърляне или прехвърлянето на отпадъци на други територии, които не се обслужват от схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“).

Приложимост

Въпреки че подходът е широко приложим, съществуващата инфраструктура трябва да бъде адаптирана (например за събиране). Събирането от врата до врата обикновено е необходимо за пълното прилагане на принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“.

Трябва да се вземат предпазни мерки, за да се гарантира, че изпълнението е гарантирано (например да няма „изтичане“ към ТБО на съседните местни органи, които нямат системи „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, или в контейнерите за отпадъци по улиците). Това е по-осъществимо, когато ползвателите вече са уведомени относно разделянето при източника и по-широките въпроси, свързани с околната среда и отпадъците.

([13]) Първите два елемента не са необходими в схемите на принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, основани на предплатени торби.

В зависимост от реализацията (например в случай на идентифициране на отделни контейнери или торби) са необходими подходящи мерки за правилно осигуряване на неприкосновеността и поверителността на данните (например сигурно съхранение на данни).

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i11) Налице е система „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ (да/не).	b6) Въведена е система „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, при която най-малко 40 % от разходите се начислява на ползвателите в зависимост от количеството (в kg или m^3) на събраните смесени отпадъци, размера на контейнерите за събиране на отпадъци и/или броя на курсовете за събиране.
i12) Включване на отпадъци, предадени в пунктове за събиране на отпадъци, в системата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ (да/не).	
i13) Дял на ползвателите, които не генерират отпадъци (%).	b7) Системата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ включва и отпадъците, предадени в пунктове за събиране на отпадъци.

3.2.4. *Сключване на договори за управление на отпадъците въз основа на резултатите*

Това е НДПУОС за местните органи, които сключват договори за възлагане на определени услуги за управление на ТБО на частни доставчици, като се включват клаузи, основаващи се на резултатите от изпълнението. Сключването на договори въз основа на резултатите може да гарантира, че са изпълнени както екологичните, така и финансовите цели.

На договора, основан на изпълнението са присъщи три основни характеристики:

— определяне на серия от цели и показатели за измерване на резултатите на изпълнителите;

— събиране на данни за показателите на резултатите с цел оценка на изпълнението на услугата;

— добри или лоши резултати, които оказват влияние върху изпълнителя (по-високи приходи или санкции).

Важно е местните органи да основават клаузите за резултатите на пълен набор от показатели (например като вземат под внимание показателите, представени в раздел 3.3) и подходящ мониторинг. Трябва да се обърне специално внимание на определянето на базова линия и да се има предвид влиянието на различията във външните условия (икономически, социални, регулаторни и т.н.) върху механизма за сравнение.

Приложимост

Наличието на ефективна система за мониторинг на резултатите от управлението на отпадъците е предпоставка за създаването на система за мониторинг на отпадъците, основана на резултатите (разширяване към контрол и регулиране на изпълнението на договора въз основа на вътрешните управленски практики).

При преминаване за първи път към договор, основан на изпълнението, е важно също така да се установи диалог с потенциалните изпълнители и всички заинтересовани страни, за да се разбере какво е технически постижимо и икономически осъществимо.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i14) Дял от стойността на договора в зависимост от постигането на екологичните цели или от определените равнища на екологични резултати (%).	—
i15) Удовлетвореност на клиентите (% от живущите, които са доволни от събирането на отпадъците от домакинствата, и по-специално от събирането на разделно събраните фракции).	

3.2.5. *Повишаване на осведомеността*

Най-добрата практика при повишаването на осведомеността е ефективното насърчаване на предотвратяването, повторното използване и рециклирането на отпадъците в рамките на зоната за събиране на отпадъците, генерирани в района. В крайна сметка това следва да доведе до подобряване на основните показатели за генерирането и разделянето на отпадъците.

Най-добрите кампании за повишаване на осведомеността трябва:

— да осигурят приемственост, последователност, взаимно допълване и яснота на всички комуникации с ясно определени цели и задачи;

— да създадат ясни послания, подходящи за и насочени към правилно определени целеви групи;

— да гарантират ефективно изпълнение чрез интегриране на дейностите и ясно определяне на отговорностите.

Примери за две основни пречки пред рециклирането, които могат да бъдат преодолени чрез повишаване на осведомеността, са:

— липсата на познания: незнанието кои отпадъчни материали в кой контейнер да се поставят или неразбирането на местната схема за рециклиране (например дни за събиране и др.).

— нагласите и възприятията: неприемането на необходимостта от рециклиране, недостатъчната мотивация да се избягват и сортират отпадъците.

Кампаниите за повишаване на осведомеността на гражданите могат да се провеждат пряко от организацията за управление на отпадъците, от професионални агенции от името на организацията или от партньорски организации (включително заинтересовани страни от други сектори).

Може да се използва целият диапазон канали за комуникация, които могат да включват реклама, връзки с обществеността, директен маркетинг, ангажиране на общността, създаване на връзки в мрежата, социални медии и етикетиране на продукти.

Приложимост

Повишаването на осведомеността може да се осъществи на определено равнище във всеки контекст.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i16) Бюджет, изразходван за повишаване на осведомеността на жител на година (в евро на глава от населението годишно). i17) Дял на общия бюджет за управление на ТБО, изразходван за повишаване на осведомеността (%). i18) Дял на населението в зоната за управление на отпадъците, генерирани в района, където са провеждани кампании за повишаване на осведомеността през определен времеви период (например % от населението на месец).	b8) Систематично се провеждат кампании за повишаване на осведомеността за различните типове целеви групи (например учениците, широката общественост, ползвателите на пунктовете за събиране на отпадъци), а годишният бюджет, предназначен за дейности за повишаване на осведомеността, е най-малко 5 EUR на жител.

3.2.6. *Създаване на мрежа от консултанти по отпадъците*

Това е НДПУОС за създаване на мрежа от консултанти по отпадъците (наричани още „служители по (предотвратяването на) отпадъците“, „служители по рециклирането“, „консултанти по (предотвратяването на) отпадъците“) на местно равнище с цел повишаване на осведомеността на широката общественост (живущите и малките предприятия, които предават отпадъците си на местната система за управление на твърдите битови отпадъци).

Използването на консултанти по отпадъците е особено важно за справяне със специфичните проблеми чрез насочване на вниманието към конкретна територия или аудитория с ниска степен на разделно събиране или висока степен на замърсяване при разделно събираните фракции, така че да бъде постигната адекватна реакция, тъй като консултантите по отпадъците могат да общуват чрез пряк контакт.

Консултантите по отпадъците обикновено имат квалификация в областта на околната среда и са запознати с практиките за минимизиране, повторно използване и рециклиране на отпадъците и могат да бъдат доброволци, служители на непълен или пълен работен ден. Консултантите по отпадъците могат да извършват редица дейности, като например:

— да информират живущите и малките предприятия по екологичните въпроси, свързани с генерирането и управлението на отпадъците;

— да информират живущите и малките предприятия относно правилата за събиране на отпадъците и относно това как различните фракции се обработват и рециклират;

— да предоставят на живущите и малките предприятия насоки как да установят възможностите за намаляване или по-добро управление на своите отпадъци (например по-добро разделяне при източниците);

— да работят с живущите и малките предприятия с оглед на специфичните потоци отпадъци, които се считат за по-проблемни (хранителни отпадъци, текстил, пелени и др.);

— да участват в действия за ангажиране на конкретни аудитории (например деца/юноши, пенсионери, предприятия, граждани, които говорят на чужд език);

— да разберат по-добре какво се случва на място (определящи фактори, причини, недостатъци).

Приложимост

Тази НДПУОС може да се прилага на всяко равнище. Въпреки това обхват на действие на консултантите по отпадъците е по-силно изразен на местно равнище, тъй като е насочена към оперативни въпроси (насоки за предотвратяване и рециклиране на отпадъците).

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i19) Дял на населението в зоната за управление на отпадъците, генерирани в района, консултирано от консултантите по отпадъците през определен времеви период (например % от населението на месец). i20) Брой консултанти по отпадъците на 100 000 жители.	b9) A network of waste advisers is in place with at least one waste adviser per 20 000 residents.

3.2.7. *Компостиране в домашни условия и в общността*

В случаите, когато компостирането в домашни условия и в общността е най-подходящата възможност за управление на биологични отпадъците въз основа на приетата стратегия за управление на отпадъците и/или на проучване на LCA относно възможностите за управление на отпадъците (вж. раздели 3.1.1 и 3.1.2), това е НДПУОС за:

— Систематично разполагане и насърчаване на компостирането в домашни условия и в общността, проследяване на броя на участващото население, регистриране на местата, където се инсталира и експлоатира оборудване за компостиране.

— Организиране на първоначални кампании за повишаване на осведомеността чрез графични материали, публични срещи, консултанти по отпадъците и т.н. (ж. раздели 3.2.5 и 3.2.6) за информиране и обучение на живущите относно компостирането в домашни условия и в общността, ползите от него, правилното му функциониране (за да се ограничат емисиите на метан и замърсяването на почвата и да се гарантира, че се произвежда компост с добро качество), кои биологични отпадъци са подходящи и т.н.

— Редовно предоставяне на актуална информация и обучение на живущите относно правилното извършване на компостирането в домашни условия и в общността.

— Редовен мониторинг на местата компостиране в домашни условия и в общността. Възможност да се провеждат инспекции на редица представителни обекти всяка година, за да се провери правилното извършване на компостирането и да се гарантират ползите за околната среда.

Приложимост

В случаите, когато компостирането в домашни условия и в общността е най-подходящият вариант за управление на биологичните отпадъци, няма съществени ограничения за прилагането на тази НДПУОС. Независимо от това, успехът на компостирането в дома и в общността като стратегия за управление на околната среда силно зависи от управлението на разделянето на отпадъците и процеса на компостиране от страна на гражданите, които най-напред трябва да бъдат ангажирани и мотивирани да разделят органичните отпадъци, а след това да бъдат обучени как правилно да управляват процеса на компостиране. Необходими са допълнителни усилия, за да се организира компостирането в домашни условия и в общността в градските райони.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i21) Дял на населението, което извършва компостиране в домашни условия или което има достъп до компостиране в общността (% от общото население в зоната за управление на отпадъците, генерирани в района).	b10) Всички живущи имат достъп или до разделно събиране на биологичните отпадъци или до компостиране на биологични отпадъци в домашни условия или в общността.
i22) Дял на населението, което извършва правилно компостиране в домашни условия/общността, на базата на ежегодно посещение и анализ на произведения компост (% от населението, което извършва компостиране в домашни условия или което има достъп до компостиране в общността).	
i23) Въведена система за редовно проследяване на гражданите, които извършват компостиране в домашни условия (да/не).	
i24) Дял на домашните съоръжения за компостиране, на които се прави ежегодно посещение (% от домакинствата, които извършват компостиране в домашни условия).	

НДПУОС за предотвратяване на отпадъци

3.2.8. *Програми за предотвратяване на отпадъци на местно равнище*

Това е НДПУОС за въвеждане на мерки за предотвратяване на отпадъци, насочени както към домакинствата, така и към публичните и частните организации. Някои примери са въвеждането на местни такси за пластмасови торби, подкрепа за изграждането на сервизи, въвеждане на зони за обмен на продукти/материали на територията, както и сътрудничество с организации от социалната икономика, неправителствени организации (НПО) и ресторанти за насърчаване на изготвянето на договори за намаляване на хранителните отпадъци чрез дарения. Мерките за предотвратяване на отпадъци могат да бъдат набелязани чрез:

— оценка на съществуващите модели на генериране на отпадъци на територията;

— приоритизиране на най-важните потоци отпадъци с оглед на потенциала за предотвратяване, като например хранителни отпадъци и биологични отпадъци, хартия/картон, пластмаса (опаковки), стъкло и текстил;

— Разработване на местна стратегия за предотвратяване на отпадъци, която включва съответните заинтересовани страни (например живущи, местни предприятия, организации от социалната икономика, НПО);

— Мониторинг на резултатите от приетите мерки за предотвратяване на отпадъци и преглед на стратегията за предотвратяване на отпадъци предвид резултатите.

Приложимост

Мерките за предотвратяване на отпадъци трябва да бъдат внимателно подбрани въз основа на местните обстоятелства и правилно изпълнени (например за някои мерки може да е необходима подкрепа посредством финансови стимули), като за всеки контекст се набелязват подходящите мерки.

Въпреки че някои ключови инструменти за предотвратяване на отпадъци могат да бъдат реализирани единствено на международно или национално равнище (например политика за продуктите, облагане с данък върху добавената стойност), съществува възможност за действие както на регионално, така и на местно равнище.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i25) Създаване на план на местно равнище за предотвратяване на отпадъци, който да включва дългосрочни и краткосрочни цели и разпоредби за редовен мониторинг (да/не). i26) Бюджет, предназначен за програми за предотвратяване на отпадъци на жител на година (в евро на глава от населението годишно). i27) Дял на общия бюджет за управление на ТБО, предназначен за предотвратяване на отпадъци (%). i28) Брой заинтересовани страни, участващи в програми за предотвратяване.	b11) Предотвратяването на отпадъци има стратегическо значение в стратегията за управление на отпадъците, която включва програма на местно равнище за предотвратяване на отпадъци и е в основата на дългосрочни (т.е. 10—20 годишни) и краткосрочни (т.е. 1—5 годишни) цели за предотвратяване на отпадъци, включително на разпоредби за редовен мониторинг.

3.2.9. *Схеми за насърчаване на повторната употреба на продукти и подготовка за повторна употреба на отпадъци*

Това е НДПУОС за насърчаване отклоняването на продукти за повторна употреба от потоци отпадъци и към потоци за повторна употреба чрез активното създаване или улесняване на създаването на пазари за вещи втора употреба и общински пазари за обмен (чрез ремонтни работилници, когато е необходимо) или чрез събиране с благотворителна цел. Освен това организациите за управление на отпадъците могат да насочват определени потоци отпадъци към подготовка за повторна употреба като създават или улесняват създаването на центрове за повторна употреба/ремонт.

НДПУОС обхваща четири ключови мерки:

— да се събират продукти, подходящи за повторна употреба, преди те да се считат за отпадъци, да се поправят, ако е необходимо, и да се разпространяват или продават на живущите и организациите, включително благотворителни организации;

— да се събират отпадъчни продукти, подходящи за повторна употреба, да се подготвят за повторна употреба и да се разпространяват или продават на живущите и организациите, включително благотворителни организации;

— да се създаде ефективен обмен на информация, за да се рекламират търсенето и предлагането на пазара на употребявани продукти за повторна употреба;

— да се наблюдава произведеното (независимо дали входящият поток се класифицира като отпадък или продукт) от центровете за ремонт и повторна употреба, които са акредитирани въз основа на приложение IV към Рамковата директива за отпадъците (2008/98/ЕО).

Приложимост

Тази НДПУОС се прилага за всички организации за управление на отпадъци, които обработват всякакъв вид изделия за повторна употреба, по-специално облекла, мебели и електрическо и електронно оборудване.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i29) Брой центрове за повторна употреба/точки за ремонт в общността на 100 000 жители. i30) Брой или количество (т.е. тегло или обем) на излезлите от употреба продукти, събрани за повторна употреба, и отпадъците, изпратени за подготовка за повторна употреба. i31) Брой на клиентите на центровете за повторна употреба/точките за ремонт в общността годишно. i32) Наличност на зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба в пунктовете за събиране на отпадъци (да/не).	b12) В пунктовете за събиране на отпадъци са достъпни зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба.

НДПУОС за събиране на отпадъците

3.2.10. *Стратегия за събиране на отпадъци*

Това е НДПУОС за разработване и прилагане на стратегия за събиране на отпадъците, при която се вземат под внимание:

— основните характеристики на стратегията за управление на отпадъците (например броят на разделно събраните отпадъчни фракции);

— целите, заложени в стратегията за управление на отпадъците (например дял на разделно събраните отпадъци от общите събрани отпадъци, процент на примесите при разделно събраните фракции, приходи от рециклируеми материали);

— характеристиките на зоната за събиране (например гъстотата на населението и основните типове жилища);

— настоящите екологични нагласи и възприятия на населението;

— всяко друго специфично условие, което засяга събирането на отпадъците (например значимото присъствие на туристи/пътници, специфични икономически дейности, климат).

Основната цел на стратегията за събиране на отпадъците е да събират, своевременно и по икономичен начин, доколкото е възможно по-правилно разделени при източника отпадъци, за да се улесни последващото сортиране/обработване на отпадъците с цел максимална степен на рециклиране. В много случаи тези цели могат да бъдат постигнати чрез:

— често разделно събиране на хранителни отпадъци от врата до врата (например седмично или по-често в зависимост от сезона и климата);

— по-рядко събиране на смесени отпадъци (например на всеки две седмици);

— събиране на рециклируеми материали от врата до врата (например хартия, картон, метални кутии, пластмаси, стъкло), които са разделени при източника, когато това се възприема от обществеността, смесени или сортирани по друг начин в съоръжение за оползотворяване на материали; разделно събиране на стъкло, следвано от хартия и картон, което по-често е по-ефективно;

— удобна мрежа от пунктове за събиране на отпадъци (вж. раздел 3.2.12), приемащи всички отпадъчни фракции, които не са събрани от врата до врата или от улични контейнери от домакинствата, включително опасни отпадъци и биологични отпадъци.

Приложимост

при определянето на стратегията за събиране на отпадъци трябва да бъде взето предвид преобладаващото социално-икономическо състояние и съзнанието за рециклиране в зоната, от която се събират отпадъците. По-скъпо струващите стратегии, като например събирането от врата до врата, могат да се окажат по-ефективни от разходна гледна точка, след като заработят пълноценно, но за тях е необходима първоначална инвестиция.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i33) Процент на участие, т.е. делът на населението, което използва системата за събиране на отпадъци [1] (%).	b13) Събирането на отпадъци от врата до врата на най-малко четири отпадъчни фракции [2] се осъществява на цялата територия, в която се управляват ТБО.
i34) Дял на местната площ, обхваната от специфична система за събиране на отпадъци (%).	
i15) Удовлетвореност на клиентите (% от живущите, които са доволни от събирането на отпадъците от домакинствата, и по-специално от събирането на разделно събраните фракции).	
i35) Събиране на обемни отпадъци при поискване (да/не).	

[1] Обикновено има налични данни, базирани на оценки, проучвания колко често контейнерът за рециклируеми отпадъци е оставен за събиране и т.н.

[2] В зони, в които различни отпадъчни фракции се събират смесени (например метални и пластмасови опаковки), смесената фракция се счита за една фракция.

3.2.11. *Сътрудничество между малките общини*

Това е НДПУОС за осъществяване на сътрудничество между малките и средните общини, което позволява прилагането на мерки, които биха били твърде скъпи за самостоятелно прилагане от отделните общини и които могат да доведат до подобряване на екологичните резултати на системата за управление на отпадъците. Общините могат да се обединяват, за да управляват или сключват договори за някои услуги за управление на отпадъците, за да осигурят икономии от мащаба и постигане на критична маса.

Сътрудничеството между общините дава възможност на участващите общини:

— да споделят административните разходи,

— да намаляват единичните разходи и да подобряват качеството на услугите чрез икономии от мащаба,

— да привличат инвестиционни средства, запазени за проекти с определен минимален размер (например структурни фондове на ЕС и други инвестиционни механизми), и

— да подобряват икономическите резултати чрез координирано планиране, като същевременно позволяват по-добра защита на околната среда.

Приложимост

Няма специфични бариери за прилагането на сътрудничество между общините при управлението на отпадъците. Въпреки това ползите от икономията от мащаба са очевидни само при малките и средните общини.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i36) Осъществяване на сътрудничество с други общини (да/не).	—

3.2.12. *Пунктове за събиране на отпадъци*

Бидейки ключово допълнение за ефективното събиране на най-често срещаните фракции от врата до врата (събиране от тротоара), това е НДПУОС за управление на пунктовете за събиране на отпадъци (наричани още паркове за контейнери, центрове за събиране, пунктове за чистота, екопунктове, места за оползотворяване, паркове за отпадъци и т.н.), където гражданите и малките предприятия могат да оставят възможно най-много отпадъци за разделно събиране.

Елементите на най-добрата практика за пунктове за събиране на отпадъци включват следното:

— Наличие на поне един пункт за събиране на отпадъци при местния орган или редовно периодично присъствие на мобилен пункт.

— Разделно събиране на възможно най-много фракции и възможност за оставяне на всякакви домакински отпадъци.

— Обучение на персонала на пунктовете за събиране на отпадъци как максимално да се увеличат рециклирането, оползотворяването и подходящото безопасно обезвреждане.

— Зона с водонепропусклива настилка и събиране на оттичащите се води с цел подходящо пречистване.

— Близост на пунктовете до гражданите (например достъпност за голяма част от населението без използване на автомобил), също така благодарение на мобилни/временни пунктове за събиране.

— Продължително работно време за по-голямо удобство на гражданите. Тези характеристики могат да се променят през различните сезони (особено за зелените резници).

Приложимост

Концепцията на центровете за събиране е широко приложима. Възможността за рециклиране на събраните потоци отпадъци зависи в крайна сметка и от наличието на пазари надолу по веригата.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i37) Брой пунктове за събиране на отпадъци на 100 000 жители.	b14) За общините с най-малко 1 000 жители има поне един пункт за събиране на територията им или редовно периодично разполагане на мобилен пункт.
i38) Брой на различните фракции, събирани в пунктовете за събиране на отпадъци.	b15) В пунктовете за събиране на отпадъци се събират поне 20 различни отпадъчни фракции.
i32) Наличност на зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба в пунктовете за събиране на отпадъци (да/не).	b16) В пунктовете за събиране на отпадъци са достъпни зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба.
i39) Лесен достъп до пунктове за събиране на отпадъци например без автомобил (да/не).	

3.2.13. *Логистична оптимизация на събирането на отпадъци*

Това е НДПУОС за оптимизиране на логистиката на събиране на отпадъците чрез:

— инсталиране, където е уместно, на алтернативна система за събиране за автомобилния транспорт, като например пневматична система в градските райони;

— използване на технология за компютърно планиране на маршрута и графика на превозните средства (CVRS) за оптимизиране на курсовете за събиране;

— проучване на възможностите за сътрудничество със съседните организации за управление на отпадъците;

— Сравнителен анализ на потреблението на гориво/енергия и/или на емисиите на CO_2;

— включване на един или повече екологични показатели, като кумулативното потребление на енергия (CED) и/или емисиите на CO_2, при проектирането на мрежи и алгоритмите за оптимизиране на маршрути;

— инсталиране на телематично оборудване в превозни средства за събиране с цел оптимизиране на маршрута в реално време на базата на глобалната система за определяне на местоположението (GPS) и обучаване на водачите на превозните средства да използват екологосъобразните техники за шофиране.

Приложимост

Всички организации, които участват в събирането на отпадъци, могат да реализират известна степен на оптимизация на логистиката (например планиране на местоположението на контейнерите за отпадъци). В някои случаи обаче действията са ограничени от съществуващите организационни структури (например текущи договори за услуги за събиране на отпадъци от външни изпълнители).

Що се отнася до оптимизацията на стратегията за събиране, оптимизацията на логистиката заема второ място след задачата за оптимизация на рециклирането.

Пневматичните системи за събиране на отпадъци са по-подходящи за гъсто населени райони и са по-лесни за инсталиране в новозастроени райони, отколкото в съществуващите градски райони.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i40) Разход на гориво на тон събрани отпадъци [1] (l/t). i41) Емисии на парникови газове (ПГ) на тон отпадъци и изминати километри (kg CO_2e/tkm).	—

[1] В зависимост от съществуващата система за събиране на отпадъци (например събиране чрез превозни средства и/или пневматично събиране, тип превозни средства) и наличните данни, по-полезни алтернативи на този показател могат да бъдат: потреблението на първична енергия на тон събрани отпадъци, кумулативно потребление на енергия на тон събрани отпадъци, емисиите на парникови газове на тон събрани отпадъци.

3.2.14. *Превозни средства с ниски емисии*

Това е НДПУОС за подобряване на потреблението на гориво и емисиите на превозните средства за събиране на отпадъци. Приоритетните технологични възможности включват:

— стоп/старт и изключване на празен ход;

— гуми с ниско съпротивление при търкаляне;

— хибридни превозни средства;

— специални превозни средства за природен газ/биометан или превозни средства, работещи с два вида гориво (дизелово гориво/газ);

— превозни средства, задвижвани с електричен ток.

Приложимост

Тази НДПУОС е широко приложима. Наличието на станции за зареждане или презареждане е по-малък проблем за събирането на отпадъци, отколкото другите видове транспорт, тъй като превозните средства обикновено се експлоатират на ограничено разстояние и паркът се управлява от централизирано депо за отпадъци, в което може да се извърши зареждането.

Сгъстен природен газ (СПГ) се предлага във всички държави — членки на ЕС. Биометанът може да не е наличен в много райони, но влажните органични отпадъци (например хранителни отпадъци) могат да се използват за производство на биогаз, който може да бъде подобрен с цел транспортиране на биометан.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i42) Среден разход на гориво на превозните средства за събиране на отпадъци (l/100 km). i43) Дял на превозните средства в общия автомобилен парк за събиране на отпадъци (%), които отговарят на стандарт Евро 6. i44) Дял на превозните средства за събиране на отпадъци, които са хибридни, електрически, задвижвани с природен газ или биогаз (%).	b17) Всички нови превозни средства за събиране на отпадъци, които са закупени или наети от организацията за управление на отпадъците, отговарят на стандарт Евро 6 и се задвижват с сгъстен природен газ или биогаз, или са хибридни или електрически.

НДПУОС за схеми за разширена отговорност на производителя

3.2.15. *Най-добро използване на стимулите от организациите, заети с отговорността на производителите*

Това е НДПУОС, насочена към организациите, компетентни в областта на разширената отговорност на производителя (ОКОРОП), за повишаване на резултатите от тяхната схема за разширена отговорност на производителя (схема за РОП) чрез въвеждане на стимули (надхвърлящи законовите изисквания), които насърчават по-високия процент на събиране, повторна употреба и рециклиране на отпадъците, събрани по схемата за РОП. Действията, които ОКОРОП могат да приложат, включват:

— мотивиране на гражданите да събират разделно отпадъците в по-голяма степен и по-добре чрез иновативни действия за комуникация като например състезания между територии;

— тясно сътрудничество (финансово, техническо и/или логистично) с публичните органи на регионално/местно равнище;

— сътрудничество със субектите на социалната икономика за събирането и повторната употреба на продуктите;

— стимулиране на производителите да проектират по-устойчиви продукти (например чрез „модулиране на такси“);

— сравнителен анализ на екологичните постижения в различни области, обхванати от схемата за РОП, например на територията на публичните органи на регионално/местно равнище.

Приложимост

Действителният лост, който дадена ОКОРОП има за разширена отговорност на производителя, зависи от националните структури и законовото разпределение на ролите и отговорностите. За прилагането на някои стимули е необходимо подходящо разпределение на финансите. За тази цел роля може да играе управленската структура на ОКОРОП (дали е собственост на производители или не, дали е със стопанска или нестопанска цел и т.н.).

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i45) Процент на рециклиране (% на отпадъците, които действително се рециклират или изпращат за рециклиране, от общите отпадъци, обхванати от схемата за РОП).	
i46) Процент на подготвените за повторна употреба отпадъци (% на отпадъците, които се доставят като входящ поток в център за подготовка за повторна употреба, от общите отпадъци, обхванати от схемата за РОП).	
i47) (приложимо на местно равнище за конкретна местна площ, в която е налична схемата за РОП) Дял на продуктите, обхванати от РОП, които се установяват в остатъчните отпадъци въз основа на анализ на състава (% от общото количество смесени отпадъци).	—
i48) (приложимо за специфична национална, регионална или местна площ, в която е налична схема за РОП за отпадъци от опаковки) Дял на опаковките, обхванати от РОП, които са обект на системата за селективно разделно събиране (% от общото количество пуснати на пазара опаковки, които са обхванати от РОП).	

НДПУОС за обработване на отпадъците

3.2.16. *Сортиране на смесените отпадъци от леки опаковки с цел максимална степен на рециклиране за получаване на висококачествена продукция*

Настоящата НДПУОС има за цел да се извърши усъвършенствано сортиране на смесените отпадъци от опаковки в съоръжения за оползотворяване на материали (СОМ), когато отпадъците от леки опаковки (т.е. опаковки, изработени от пластмаса, композити, алуминий и стомана, включващи понякога и влакна (хартия и картон)) се събират заедно (смесени).

Типичното модерно предприятие има пет основни технически отдела:

— Захранване и предварителна подготовка: това включва отваряне на торби и подаване на постоянен поток от входящ материал.

— Предварително сортиране: това включва премахване на неподходящи елементи.

— Сортиране: това включва няколко етапа, например отделяне на влакна от контейнери; сортиране на влакна; сортиране на метални контейнери чрез използване на магнити, вихрови токове или рентгенови лъчи; първо сортиране на пластмасови контейнери според полимера (например разделяне на бутилки от PET от други пластмасови контейнери).

— Рафиниране: това се състои от допълнителни етапи на сортиране, като например допълнително сортиране на полимерите по вид (например HDPE, PP) и цвят, за да може качеството на изходния материал да отговаря на пазарните изисквания. Контролът на качеството се извършва чрез автоматично или ръчно сортиране.

— Обработване на продукта: този отдел обхваща процеси на балиране и съхранение на продуктите под формата на бали, насипни материали или в контейнери; обработването на продукта може да включва и товарни операции за понататъшни процеси надолу по веригата.

Тъй като в СОМ се получават и сортират материали от различни местни схеми за събиране, които имат различни състави, модерните СОМ трябва да бъдат гъвкави, за да обработват такива материали с различни състави.

Приложимост

По принцип няма пречки пред изграждането и експлоатацията на инсталация за сортиране на отпадъци от опаковки. При все това внимателното планиране (особено като се вземат предвид съществуващите схеми за събиране, капацитетът на инсталацията и наличието на пазари за сортираните материали) е необходимо да бъде част от концепция за интегрирано управление на отпадъците. Важен фактор, който трябва да се определи, е оптималният капацитет на инсталацията. И накрая, процентът на примесите в смесените отпадъци от леки опаковки, доставени в инсталацията, засягат нейните операции, ефективност (например ефективност на сортиране на инсталацията) и икономически характеристики (например разходи за обработка, приходи от рециклируеми фракции).

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i49) Ефективност на сортиране на инсталацията (% от теглото), изчислена като годишното количество на материалите, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени смесени отпадъци от опаковки ([1]).	b18) Съоръженията за оползотворяване на материали, които сортират смесените отпадъци от леки опаковки, имат ефективност на сортиране на инсталацията поне 88 %.
i50) Енергийна ефективност (kJ/t), изчислена като общото годишно потребление на енергия на инсталацията, разделено на количеството обработени смесени отпадъци от опаковки.	
i51) Емисии на ПГ (t CO_2e/t), изчислени като годишни общи емисии на CO_2 от инсталацията (диапазон 1 и 2), разделени на количеството обработени смесени отпадъци от опаковки.	

([1]) Този показател може да се изчисли за общите смесени отпадъци от опаковки, както и за отделен изходящ поток, въз основа на анализа на състава на обработените смесени отпадъци от опаковки.

3.2.17. *Обработване на смесените отпадъци от пластмасови опаковки с цел максимална степен на рециклиране за получаване на висококачествена продукция*

Това е НДПУОС за обработване на разделно събраните смесени отпадъци от пластмасови опаковки в отделни потоци материали, които могат да бъдат трансформирани в ценни висококачествени вторични суровини и рециклирани продукти. Процесът включва следните стъпки:

— сортиране на отпадъци от гъвкави пластмасови опаковки от твърди изделия (сортиране на фолио) чрез използване на захващащи устройства за фолио, въздушни барабани или балистични сепаратори, последвано от ръчен етап за осигуряване на качеството;

— сортиране на пластмасови бутилки и други твърди изделия според полимера и цвета посредством оптични системи за сортиране;

— гранулиране на сортираното фолио и остатъчни твърди изделия (като отделни потоци) с помощта на гранулатор;

— почистване на гранулираните пластмасови опаковки с чрез фрикционно почистване (системи за сухо или мокро смилане);

— разделяне и измиване на гранулираните пластмасови опаковки според полимера и цвета чрез използване на системи за оптично сортиране или технологии за разделяне по плътност;

— екструдиране на гранулиран материал в пелети.

Приложимост

Трябва да се осигурят добри системи за събиране на отпадъци и добро качество на събраните материали, за да може рециклираната продукция да бъде подходяща за пазара. Съвременните пазарни тенденции към по-сложни пластмасови изделия, изработени с множество слоеве и материали, също затрудняват сортирането и преработването на смесените пластмаси. Както и при предишната НДПУОС, като цяло няма пречки пред изграждането и експлоатацията на такава инсталация. Важни са обаче внимателното планиране и определянето на оптималния капацитет на инсталацията.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i52) Показател за ефективността на обработване на инсталацията (% от теглото), изчислен като годишното количество на материалите, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени смесени отпадъци от пластмасови опаковки ([1]).	b19) Съоръженията за оползотворяване на пластмаси, които обработват смесените отпадъци от пластмасови опаковки, имат ефективност на обработване на инсталацията поне 60 %.
i50) Енергийна ефективност (kJ/t), изчислена като общото годишно потребление на енергия на инсталацията, разделено на количеството обработени смесени отпадъци от пластмасови опаковки.	
i51) Емисии на ПГ (t CO_2e/t), изчислени като годишни общи емисии на CO_2 от инсталацията (диапазон 1 и 2), разделени на количеството обработени смесени отпадъци от пластмасови опаковки.	
i53) Потребление на вода (m^3/t), изчислено като общото годишно потребление на вода на обекта, разделено на количеството обработени смесени отпадъци от пластмасови опаковки.	

([1]) Този показател може да се изчисли за общите смесени отпадъци от пластмасови опаковки, както и за отделен изходящ поток, въз основа на анализ на състава на обработените смесени отпадъци от пластмасови опаковки.

3.2.18. *Обработване на матраци с цел подобряване на рециклирането на материалите*

Това е НДПУОС за санитарна обработка и излезли от употреба матраци, при която различните материали се разделят и сортират по вид.

В най-доброто съоръжение за обработване на излезли от употреба матраци могат да бъдат набелязани пет основни технически операции:

— захранване и съхранение: приемане (разтоварване) и съхранение на сухо, за да се избегне замърсяване, сортиране по вид;

— санитарна обработка: прилагане на химическа или топлинна обработка за стерилизация;

— филетиране: изрязване на външната текстилна дамаска и на свързващите бордове на матрака;

— разглобяване и сортиране: разделяне и сортиране на различните материали по вид;

— обработване на материалите: процеси на балиране, съхранение на продуктите под формата на бали, насипни материали (сортиране на остатъци) или в контейнери (метали), преди да се извърши доставка за процесите надолу по веригата (например рециклиране на метали).

Операциите по разглобяване и сортиране могат да се извършват механично или (по-често) ръчно.

Приложимост

Няма основни технически пречки пред приложимостта на тази НДПУОС. Опростеният процес на обработване не изисква значителни инвестиции дори за най-автоматизираните процеси.

Най-важните пречки пред рециклирането на матраците са следните:

— икономически фактори, по-специално ниските разходи за депониране и ниското качество на материалите, произлизащи от матраци, които са свързани с необходимостта излезлите от употреба матраци да се съхраняват на чисто и сухо място, както и настоящите конструкции на матраците, които пречат на лесното разглобяване;

— ниската преработвателна способност на съоръженията, ограничена от потока излезли от употреба матраци, които се събират в района около инсталацията при приемливи транспортни разходи.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i54) Ефективност на сортиране на инсталацията (% от теглото), изчислена като годишното количество на материалите, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени отпадъци от матраци.	b20) Съоръженията, които обработват отпадъците от матраци, имат ефективност на сортиране най-малко 91 %.
i50) Енергийна ефективност (kJ/t), изчислена като общото годишно потребление на енергия на инсталацията, разделено на количеството обработени отпадъци от матраци.	
i51) Емисии на ПГ (t CO_2e/t), изчислени като годишни общи емисии на CO_2 от инсталацията (диапазони 1 и 2), разделени на количеството обработени отпадъци от матраци.	

3.2.19. *Обработване на абсорбиращи продукти за лична хигиена с цел подобряване на рециклирането на материалите*

Това е НДПУОС за обработване на разделно събрани отпадъци от абсорбиращи продукти за лична хигиена (АПЛХ) с цел рециклиране

Основният процес е термична обработка в автоклав, хоризонтален цилиндричен съд, при което отпадъците от АПЛХ се подлагат на санитарна обработка и се отварят. След това изходящите твърди материали се раздробяват и разделят чрез механичен процес в двата компонента на АПЛХ: полипропиленови и полиетиленови пластмаси и целулозни влакна, които могат да бъдат изпратени за рециклиране.

Приложимост

Тази НДПУОС е широко приложима, тъй като не е възпрепятствана от особени географски или технически пречки. Някои специфични условия обаче могат да повлияят върху техническата и икономическата жизнеспособност на това решение за обработка:

— прилагане на схема за селективно събиране на отпадъци от АПЛХ като предварително условие;

— минимален капацитет на инсталацията за обработка от 8 000 t/година;

— разстояние за транспортиране от зоните за събиране до инсталацията и разходи за депониране и изгаряне;

— гъстота на населението в района на събиране;

— критерии и правила за признаване на крайния отпадък и местния пазар за оползотворени материали (пластмаса и целулоза).

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i55) Ефективност на сортиране на инсталацията (% от теглото), изчислена като годишното количество на материалите, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени отпадъци от АПЛХ.	b21) Съоръженията, които обработват отпадъците от абсорбиращи продукти за лична хигиена, имат процент на сортиране най-малко 90 %.
i50) Енергийна ефективност (kJ/t), изчислена като общото годишно потребление на енергия на инсталацията, разделено на количеството обработени отпадъци от АПЛХ.	

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i51) Емисии на ПГ (t CO_2e/t), изчислени като годишни общи емисии на CO_2 от инсталацията (диапазон 1 и 2), разделени на количеството обработени отпадъци от АПЛХ.	
i53) Потребление на вода (m^3/t), изчислено като общото годишно потребление на вода на обекта, разделено на количеството обработени отпадъци от АПЛХ.	

3.3. **Общи показатели за екологични резултати за твърдите битови отпадъци**

В допълнение към показателите, определени в отделните НДПУОС за твърдите битови отпадъци, в този раздел на документа се дава определение на показателите за екологични резултати, които могат да бъдат използвани за оценка на резултатите на системите за управление на твърдите битови отпадъци.

С всеки показател, представен в този раздел, се извършва единствено оценка на някои елементи от резултатите на системата за управление на ТБО. С цел да бъдат разбрани напълно, различните показатели следва да бъдат анализирани заедно.

Показатели за цялостното управление на твърдите битови отпадъци

3.3.1. *Генериране на ТБО*

С този показател се измерва годишното количество на общите ТБО ([14]), генерирани на жител ([15]). Този показател е полезен за мониторинг на общите тенденции в генерирането на отпадъци, както и на резултатите от всяко усилие за насърчаване на предотвратяването на отпадъците.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
i56) Генериране на ТБО (kg на глава от населението годишно).	b22) Генерираното годишно количество ТБО на територията, която се администрира или управлява (събрано от всички различни системи за събиране на отпадъци в района), е: — по-малко от 75 % от средното за държавата генерирано количество битови отпадъци ([1]), като се използва националното определение на битови отпадъци в съответната държава; или — по-малко от 360 kg на глава от населението, ако се изчислява само за следните отпадъчни фракции ([2]): i) органични/биологични отпадъци (например зелени резници, храна, кухненски отпадъци), ii) смесени опаковки, iii) хартия и картон, iv) стъкло, v) пластмаса, vi) метали,

([14]) При изчисляването на този показател и показателите в раздели 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4 и 3.3.7, годишното количество на общите генерирани твърди битови отпадъци може да бъде заменено с годишното количество на общо генерираните домакински отпадъци, ако са известни само данните за домакинските отпадъци.

([15]) При изчисляването на този показател и на показателите в раздели 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4 и 3.3.7 броят на живущите може да бъде заменен с еквивалент на жителите, когато е уместно да бъде отчетено присъствието на туристите. Еквивалентът на жителите се изчислява въз основа на присъствието на туристи през съответния период на изчислението.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
	vii) обемни отпадъци, viii) отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ix) смесени отпадъци.

([1]) Съгласно докладваното от националните органи или от статистическата служба на Европейския съюз (Евростат).
([2]) Избрани са следните фракции, тъй като те обикновено са обект на мониторинг в ЕС от местните органи, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците и като цяло са най-важните фракции (според теглото) в ТБО.

С този показател се отчитат всички различни потоци ТБО, които се събират разделно от всички различни системи за събиране, съществуващи на разглежданата територия (например събиране от врата до врата, пунктове за събиране на отпадъци, улични контейнери). В райони, където няма задълбочен мониторинг на отпадъците или в които част от генерираните отпадъци не се събират от официалната система за събиране на битови отпадъци, стойностите за генерираните ТБО биха довели до подценяване на реалната ситуация. Освен това този показател се влияе от външни фактори, които не са свързани с управлението на отпадъците на съответната местна площ като местоположение в селски или градски район, брутен вътрешен продукт и модели на потребление, атмосферни условия и значително присъствие на туристи/ежедневно пътуващи лица.

3.3.2. *Количество на събраните смесени ТБО*

С този показател се измерва годишното количество на събраните на жител смесени ТБО. Този показател е полезен за мониторинг на системата за разделно събиране на ТБО и нейния капацитет за включване на ТБО в разделно събраните фракции, изпратени за рециклиране. Всъщност смесените отпадъци по принцип се подлагат на по-малко предпочитани операции на обработка според йерархията на отпадъците в сравнение с разделно събраните фракции.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
i57) Количество събрани смесени отпадъци (kg на глава от населението/годишно).	—

С този показател се отчита количеството на отпадъците, събрани като смесени отпадъци, които не са събрани при източника. Той се влияе не само от това какво количество отпадъци, които е следвало да бъдат разделени от източника, са били доставени като смесени отпадъци, но също така и от това какви са отпадъчните фракции, за които не съществува отделна система за събиране. Поради това количеството на смесените ТБО варира значително в зависимост от видовете установени системи за събиране на отпадъци, например дали биологичните отпадъци се събират разделно или не, какъв вид биологични отпадъци се допускат в разделно събраната фракция. Освен това този показател се влияе от външни фактори, които не са свързани с управлението на отпадъците на съответната местна площ като местоположение в селски или градски район, брутен вътрешен продукт и модели на потребление, атмосферни условия и значително присъствие на туристи/ежедневно пътуващи лица.

3.3.3. *ТБО, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане*

С този показател се измерва годишното количество ТБО на жител, което се обработва чрез изгаряне с оползотворяване за получаване на енергия и/или операции по обезвреждане, като депониране или изгаряне без оползотворяване на енергия. Този показател е полезен за мониторинг на количеството ТБО, обработено при по-неблагоприятни възможности в сравнение с рециклирането според йерархията на отпадъците (т.е. Оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане).

Показател за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i58) Отпадъци, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане (kg на глава от населението/годишно).	b23) Годишното количество събрани смесени ТБО, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане, е: — по-малко от 15 % от средното за държавата генерирано количество битови отпадъци ([1]); или

Показател за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
	— по-малко от 70 kg на глава от населението.

([1]) Съгласно докладваното от националните органи или от статистическата служба на Европейския съюз (Евростат).

С този показател се отчитат всички потоци ТБО, които са директно изпратени, като смесени отпадъци или отпадъци след предварителна обработка (например механично биологично третиране), за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане. Този показател включва и потока отпадъци от сортирането/рециклирането на разделно събраните фракции, които не са рециклирани, но са изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане. В случай че няма информация за потока отпадъци, отхвърлени в процеса на сортиране/рециклиране на разделно събраните фракции, този показател може да бъде изчислен частично, като показва само количеството смесени отпадъци, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане. В такъв случай местният орган, отговорен за отпадъците (или дружеството за управление на отпадъците), ясно посочва елементите, които са включени, и онези, които не са включени, в изчислението ([16]).

И накрая, този показател се влияе от външни фактори, които не са свързани с управлението на отпадъците на съответната местна площ, като селско/градско местоположение, брутен вътрешен продукт и модели на потребление, време и значително присъствие на туристи/ежедневни пътници.

3.3.4. *ТБО, изпратени за оползотворяване*

С този показател се измерва годишното количество ТБО на жител, което се изпраща за оползотворяване, като изгаряне без оползотворяване на енергия или депониране. Този показател е полезен за мониторинг дали управлението на ТБО се е придвижило по-нагоре в йерархията на отпадъците: всъщност, ако отпадъците, изпратени за оползотворяване, намаляват, това означава, че е предотвратено генерирането на повече отпадъци или повече отпадъци са били подготвени за повторна употреба, били са рециклирани или изпратени за оползотворяване на енергията.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
i59) Отпадъци, изпратени за обезвреждане (kg на глава от населението/годишно).	b24) Годишното количество ТБО, изпратено за оползотворяване, е: — по-малко от 2 % от средното генерирано количество битови отпадъци за държавата; или — по-малко от 10 kg на глава от населението.

С този показател се отчитат всички потоци ТБО, които са директно изпратени, като смесени отпадъци или след предварителна обработка (например механично биологично третиране), за обезвреждане. Този показател включва и потока отпадъци от сортирането/рециклирането на разделно събраните фракции, които не са рециклирани, но са изпратени за обезвреждане. В случай че няма информация за потока отпадъци, отхвърлени в процеса на сортиране/рециклиране на разделно събраните фракции, този показател може да бъде изчислен частично, така че да показва само количеството смесени отпадъци, изпратени за обезвреждане. В такъв случай местният орган, отговорен за отпадъците (или дружеството за управление на отпадъците), ясно посочва елементите, които са включени, и онези, които не са включени, в изчислението.

И накрая, този показател се влияе от външни фактори, които не са свързани с управлението на отпадъците на съответната местна площ, като селско/градско местоположение, брутен вътрешен продукт и модели на потребление, време и значително присъствие на туристи/ежедневни пътници.

([16]) Например еталон b23 се отнася само за количеството събрани смесени ТБО, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане.

Показатели, специфични за потока отпадъци

3.3.5. *Процент на улавяне на определен поток отпадъци*

С този показател се измерва делът на прогнозираното генериране на определена фракция отпадъци, която се събира отделно (например пластмаса, метал, хартия и картон, стъкло и смесени опаковки). Този показател е полезен за мониторинг на ефективността на отделната система за събиране на отпадъци при улавянето на рециклируемите фракции.

Показател за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i60) Степен на улавяне на определен поток отпадъци	b25) Степента на улавяне на отпадъчно стъкло, разделно събирано като единична фракция (т.е. не в система за смесено събиране), е по-висока от 90 %. b26) Степента на улавяне на отпадъчна хартия и картон, разделно събирани като единична фракция (т.е. не в система за смесена събиране), е по-висока от 85 %. b27) Степента на улавяне на отпадъчни метали, разделно събирани като единична фракция (т.е. не в система за смесено събиране), е по-висока от 75 %. b28) Степента на улавяне на смесени отпадъци от опаковки е по-висока от 65 %.

Този показател се изчислява, като се раздели общото количество, събрано от поток разделно събрани отпадъци, на общото количество генерирани отпадъци, които са били цел на това разделно събиране, изчислено въз основа на анализа на състава на смесените отпадъци ([17]).

Този показател може да бъде повлиян от наличието на схема за възстановяване на депозитите за някои видове отпадъци (например пластмасови бутилки), за които данните на местно равнище не могат да бъдат разделени. В този случай действителната степен на улавяне би била по-висока от изчислената, тъй като количествата отпадъци, събрани по схемата за възстановяване на депозитите, не фигурират в местните статистически данни за разделно събраните отпадъчни фракции.

3.3.6. *Процент на примесите на определен поток отпадъци*

С този показател се измерва количество на нецелевите материали в определен разделно събиран поток отпадъци. Този показател е полезен за мониторинг на ефективността на разделното събиране на отпадъци чрез оценка на количеството погрешно изхвърлени отпадъци в рециклируемите фракции.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
i61) Процент на примесите в определен поток отпадъци (%)	—

([17]) Като илюстриращ пример: степента на улавяне на разделно събраната фракция от отпадъчно стъкло се изчислява така:

$$\textit{Степен на улавяне на разделно събраната фракция от отпадъчно стъкло} = \frac{\textit{kg разделно събрано стъкло}}{\textit{kg стъкло в смесени отпадъци}}$$

Където:

общо генерирани стъклени отпадъци = kg разделно събрано стъкло + kg стъкло в смесени отпадъци

kg стъкло в смесени отпадъци = kg общо смесени отпадъци% стъкло в смесени отпадъци*

% стъкло в смесените отпадъци се изчислява въз основа на анализа на състава на смесените отпадъци.

С този показател се отчита количеството погрешно изхвърлени отпадъци (произтичащи от погрешно разделяне на отпадъци при източника и се оценява чрез анализ на състава на разделно събраните отпадъчни фракции), съдържащи се в разделно събраните рециклируеми материали. Количеството на примесите в разделно събраните рециклируеми фракции варира също в зависимост от вида на въведената система за разделно събиране, например пластмасовите бутилки, събрани чрез схемите за възстановяване на депозити, обикновено имат много нисък процент примеси, докато при тях процентът на смесените леки опаковки е значително по-висок.

3.3.7. *Биологични отпадъци в смесените отпадъци*

С този показател се измерва годишното количество биологични отпадъци в смесените отпадъци на жител. Този показател е полезен за мониторинг на това какво количество биологични отпадъци не са правилно сортирани при източника и са уловени от система за разделно събиране на биологични отпадъци или използвани от живущите за компостиране в домашни условия/в общността.

Показател за екологични резултати	Еталон за отлични постижения
i62) Биологични отпадъци в смесените отпадъци (kg на глава от населението/годишно).	b29) Годишното количество биологични отпадъци в смесените отпадъци е по-ниско от 10 kg на глава от населението.

Количеството биологични отпадъци в смесените отпадъци се изчислява въз основа на анализа на състава на смесените отпадъци. Количеството на биологичните отпадъци в смесените отпадъци варира в зависимост и от вида на въведената система за разделно събиране на биологични отпадъци, например от това кой вид биологични отпадъци се допуска в разделно събраната фракция, независимо дали живущите имат достъп до компостиране в домашни условия/в общността.

3.4. **НДПУОС за отпадъци от строителство и разрушаване**

В НДПУОС, представени в този раздел, се обръща внимание на управлението на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР).

3.4.1. *Интегрирани планове за отпадъци от строителство и разрушаване*

Това е НДПУОС за разработване и прилагане от страна на местните органи на интегрирани планове за ОСР, в която:

— са включени заинтересованите страни от местната строителна промишленост, представители на живущите, местните търговски асоциации и съответните публични участници;

— се дава приоритет на предотвратяването на отпадъци в строителните проекти чрез инструменти, ориентирани към промишлеността и публичната администрация, като например строителни норми за разрушаването и насърчаване на подходящи разпоредби за екологосъобразни обществени поръчки;

— се установяват минимални изисквания за сортиране и управление на отпадъците на строителни обекти с определен размер, например изисквания за план за управление на отпадъците на обекта (ПУОО) или изискване за разделяне на определени фракции;

— се набелязват и определят количествено бъдещите потоци отпадъци, гарантира се, че в местния план за градско развитие се отделят достатъчно места за събиране и обработване на ОСР;

— се изчисляват общите разходи и въздействието на изпълнението;

— се установяват по-амбициозни цели от целите на ЕС или националните цели за рециклиране на ОСР, както и подходящи механизми за мониторинг и прилагане;

— се включват мерки за избягване на незаконното изхвърляне и се предоставят ясни насоки (например за малките и средните предприятия (МСП), живущите и производителите на много малки количества ОСР) относно правилните практики за управление на ОСР.

Приложимост

Формулирането и прилагането на планове за управление на ОСР на местно равнище е често използван инструмент от регионите и големите общини.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i63) Дял на общо събраните ОСР, които са правилно разделени и управлявани за повторна употреба, рециклиране или оползотворяване (%). i64) Разпоредби за одити преди разрушаване с цел повторна употреба (да/не).	b30) Изпълнява се интегриран план за управление на ОСР с целева степен на рециклиране на ОСР през 2020 г. от най-малко 80 % и разпоредби за мониторинг и механизми за прилагане.

3.4.2. *Избягване на замърсяване с полихлорирани бифенили (PCB) от отпадъци от строителство и разрушаване*

В случай на разрушаване или демонтиране, както и при саниране на сгради, мостове и конструкции от 50-те, 60-те и 70-те години на XX в., съществува риск материалите от ОСР да бъдат замърсени с полихлорирани бифенили (PCB), които пречат на рециклирането на тези отпадъци.

Това е НДПУОС, чрез която органите, отговорни за отпадъците, да въведат разпоредби в плана за ОСР (вж. раздел 3.4.1), които включват:

— предварителен одит и картографиране на сградата, моста или конструкцията, които трябва да бъдат разрушени, демонтирани или санирани, за да се идентифицират всички материали, съдържащи PCB (например уплътняващи материали);

— разделно отстраняване на материалите, съдържащи PCB, от останалата част на ОСР;

— разделно събиране и подходящо обезвреждане на отстранените материали, съдържащи PCB.

Приложимост

Тази НДПУОС е широко приложима за местните органи, отговорни за ОСР. Малки строителни работи, при които се получават по-малко от 1 t ОСР или се засягат по-малко от 10 m^2 от площта на сградата, могат да бъдат изключени от разпоредбите за идентифициране и разделяне на PCB в плана за ОСР.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i65) Включване на разпоредби за картографиране и разделно отстраняване и събиране на материали, съдържащи PCB, в плана за ОСР (да/не).	—

3.4.3. *Местни схеми за правилно управление на азбестов отпадък, отстранен от живущите*

Това е НДПУОС за органите, отговорни за отпадъците, и дружествата за управление на отпадъците, чрез която да осигурят правилното управление на малките количества съдържащи азбест отпадъци от строителство и разрушаване, отстранени от частни сгради от живущите без намесата на специализирано предприятие. За тази цел те могат да осигурят:

— ясни инструкции относно задължителното условие (например да няма риск от разпръскване на прах) при отстраняване на азбестов материал от частен собственик и начина на подготовка на строителната площадка за отстраняване на азбест;

— насоки относно правилата, които частният собственик трябва да следва, за да се гарантират здравето и безопасността на околните жители по време на отстраняването;

— списък на сертифицирани дружества или информация за пунктовете за събиране на отпадъци, съдържащи азбест;

— предоставяне на запечатващи се торби с двойно покритие (за събиране/обезвреждане) на живущите, извършващи отстраняването;

— или подходящи пунктове за събиране (например в пунктовете за събиране на отпадъци), или услуги за безплатно събиране от дома.

Играещите водеща роля местни органи правят още една стъпка напред и определят стратегия за оценка на наличието на азбест на своята територия, като помагат на частните собственици да планират правилно действията и следят за наличието на азбест в сградите дори преди отстраняването му.

Приложимост

Тази НДПУОС е приложима само за определени видове азбестоцимент (като азбестоциментови покриви, облицовки на стени и тавани; азбестови улуци и водосточни тръби и др.), който е в добро състояние (без риск от разпръскване на прах) и в случай на много малки количества. Азбестоцимент, при който има риск от разпръскване на прах, както и други приложения на азбест, особено тези с по-ниска плътност (или ронлива/гранулирана структура), като пример изолационни плоскости и материали или праховиден азбест, винаги трябва да бъдат отстранявани и обезвреждани от специализиран изпълнител.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i66) Брой пунктове за събиране на азбестов отпадък на 100 000 жители. i67) Общо количество азбест, събрано по схемата, изразено в тегло (тонове) или площ (m^2). i68) Брой на запечатващите се торби за събиране/обезвреждане на азбеста, използван от живущите.	b31) Съществува поне един пункт за събиране на 100 000 жители или отстраненият азбестов отпадък се събира безплатно от домовете на живущите.

3.4.4. *Обработване на отпадъци от гипсокартон за насърчаване на рециклирането*

Това е НДПУОС за дружества за управление на отпадъците, които преработват отпадъци от гипсокартон за оползотворяване на гипс. Преработката на отпадъци от гипсокартон за оползотворяване на гипс обикновено включва следните стъпки (при правилно разделени отпадъци от гипсокартон): приемане, визуална проверка и класификация, отделяне на неподходящите материали (например метали), (ако е необходимо) групиране на панелите според размера, разделяне на хартията и гипса (чрез процес на смилане и пресяване) и пресяване на гипс. След това оползотвореният гипс (обикновено до 25 % от общото съдържание) може да се използва за производството на нов гипсокартон.

Приложимост

Пред приложимостта на тази НДПУОС няма технически пречки. При все това съществуват значителни икономически пречки: рециклируемостта на отпадъците от гипсокартон зависи от степента на разделяне на мястото, където са генерирани ([18]), като лошото разделяне води до неефективност на разходите. Освен това разходите за транспортиране на отпадъци от гипсокартон на дълги разстояния могат да окажат влияние също върху икономическата жизнеспособност.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i69) Ефективност на оползотворяването на материали в инсталацията за обработване на отпадъци от гипсокартон.	—

3.4.5. *Обработка на ОСР за производство на рециклирани инертни материали*

Това е НДПУОС за дружествата за управление на отпадъци, които обработват ОСР за оползотворяване на бетон от ОСР под формата на рециклирани бетонови добавки. Тази обработка се извършва в инсталации, като обикновено включва следните стъпки (при правилно разделени ОСР): приемане, характеризиране и идентифициране на входящите ОСР, (ръчен) предварителен подбор, пресяване за едри материали, магнитно разделяне, пресяване за дребни материали, трошене, пресяване и ситно трошене.

([18]) В някои случаи разделянето на строителната площадка не е възможно поради ограничения в пространството. В такива ситуации отпадъците от гипсокартон могат да бъдат предварително обработени и разделени на различни места преди преработката.

Рециклируемостта на инертните елементи от ОСР зависи от степента на разделяне на мястото, където са генерирани ([19]), като лошото разделяне прави неефективно преработването на ОСР от разходна гледна точка.

Приложимост

Няма специфично ограничение за приложимостта на тази НДПУОС, ако ОСР са правилно разделени в различни фракции на строителните площадки.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i70) Ефективност на оползотворяването на материали в инсталацията за обработване на ОСР (%).	—
i71) Годишно количество на рециклираните добавъчни материали за бетон, продавани на пазара (t/годишно).	

3.5. **НДПУОС за отпадъци от здравеопазването**

В НДПУОС, представени в този раздел, се обръща внимание на управлението на отпадъци от здравеопазването (ОЗ).

НДПУОС за разделяне на отпадъци от здравеопазването

3.5.1. *Насърчаване на разделянето на отпадъците в здравните заведения*

Съществува значителен потенциал за намаляване на екологичното въздействие на отпадъците от здравеопазването (ОЗ), по-специално чрез по-добро управление на предотвратяването, разделянето и обработването на неопасни отпадъци, като надлежно се отчита безопасността. Това е НДПУОС за дружествата, управляващи ОЗ, чрез която:

— да организират одити на отпадъците в здравните заведения, за да се подобрят познанията за различните отпадъчни фракции и настоящите практики за управление на отпадъците.

— да подпомагат здравните заведения при определянето на тяхната система за управление на отпадъците чрез установяване на ясни насоки за категориите отпадъци, които ще се сортират.

— да организират обучителни сесии за повишаване на осведомеността сред персонала на здравните заведения и разясняване на правилата за разделяне на отпадъците (обучителните сесии следва да бъдат съобразени с различните роли на персонала в здравното заведение и да се обръща специално внимание на отстраняването на несъответствията, установени по време на одитите или по време на обработката на ОЗ от дружеството за управление на ОЗ).

— да осигуряват информационни материали (плакати, указания върху контейнери и др.), за да помогнат на персонала на здравното заведение с инструкции.

— да проследяват резултатите и въздействията от действието чрез определяне на набор от ключови показатели за резултатите (включително управление на риска и финансови спестявания).

— да прилагат иновативни технически решения за намаляване на общото екологично въздействие на системата за управление на отпадъците върху околната среда, например за повторна употреба на контейнерите за събиране на ОЗ.

По-доброто разделяне на отпадъците, генерирани в здравните заведения, позволява по-голяма степен на рециклиране, тъй като при него се избягва неправилното поставяне на неопасни отпадъци, включително рециклирани материали (например напечатана хартия, пластмасови бутилки), заедно с опасни отпадъци.

Приложимост

Няма конкретно ограничение за прилагането на тази НДПУОС от дружествата за управление на ОЗ Въпреки това ангажираността на здравните заведения за подобряване на управлението на отпадъците играе ключова роля за вида на мерките и успеха на изпълнените действия.

([19]) В някои случаи разделянето на строителната площадка не е възможно поради ограничения в пространството. В такива ситуации ОСР могат да бъдат предварително обработени и разделени на различни места, преди да бъдат преработени за производството на рециклирани инертни материали.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i72) Дял на членовете на персонала на съответното здравно заведение, които са преминали обучение, свързано с отпадъците, през последните две години (%).	—
i73) Дял на правилните отговори, дадени от служителите на съответното здравно заведение в проучванията след обучението за оценка, относно обработването на отпадъците в здравното заведение (%).	
i74) Степен на събиране по отпадъчна фракция, на легло или на пациент, според специфичните фракции, събирани във всяко здравно заведение (kg на пациент/дневно).	

3.5.2. *Събиране на отпадъци от здравеопазването за домакинствата*

Тази НДПУОС е насочена към системите за събиране, прилагани от местните органи и/или дружества за управление на отпадъците с цел събиране на опасни ОЗ, генерирани от домакинствата, по-специално остри предмети и игли вследствие на лечения, провеждани в домашни условия.

Това е НДПУОС за въвеждане на схема за разделно събиране на ОЗ от домакинствата, която осигурява безопасно и екологосъобразно събиране и управление на ОЗ чрез:

— оценка на генерирани количества ОЗ;

— осигуряване на подходящи кутии за събиране;

— избор на методите за събиране и честота на събиране според местните условия;

— включване на заинтересованите страни, които обикновено са: аптеки и други участници в здравното обслужване (като лекари и медицински сестри), пациенти, които провеждат лечение в домашни условия и медицинския отрасъл;

— въвеждане на контрол и коригиращи действия за системата за събиране на ОЗ.

Приложимост

Тази НДПУОС е приложима за всички местни органи и/или дружества за управление на отпадъците.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i75) Брой пунктове за събиране на ОЗ, генерирани от домакинства на 10 000 жители, по вид (пунктове за събиране на отпадъци, аптеки, улични контейнери).	—
i76) Брой отделни кутии за ОЗ, генерирани от домакинства, разпределени чрез пунктовете за събиране или при поискване.	
i77) Количество на събраните ОЗ, генерирани от домакинствата (kg на глава от населението/годишно).	
i78) Дял на ОЗ (например остри предмети) в смесените отпадъци от домакинствата (%).	

НДПУОС за обработването на отпадъци от здравеопазването

3.5.3. *Алтернативни обработки на отпадъците от здравеопазването*

Високотемпературното изгаряне е най-често използваният метод за обработване на отпадъците от здравеопазването (ОЗ) поради съображения за безопасност; въпреки това то има значителни екологични въздействия като високо потребление на енергия, изчерпване на природните ресурси и емисии. Съществуват алтернативни обработки, които също могат да гарантират нива на безопасност за потоците отпадъци (например заразени отпадъци, анатомични отпадъци, остри предмети и фармацевтични отпадъци), както и да осигурят по-добри екологични резултати в сравнение с високотемпературното изгаряне, например благодарение на по-ниското потребление на енергия или по-ефективното използване на ресурсите (увеличаване на степента на рециклиране на ОЗ).

Когато се използват алтернативни обработки за ОЗ, това е НДПУОС за изпълнение на следните критерии:

— Обработка в автоклав:

  — оптимално разделяне при източника;

  — хомогенен размер на частиците на входа;

  — парна стерилизация с едновременно/последващо раздробяване;

  — етап на сушене след обработката;

  — разделяне на продукта според потока материали, когато е възможно, и изпращане за рециклиране;

  — изгаряне с оползотворяване на енергията на подходящите продукти, които не могат да бъдат рециклирани

— Микровълнова обработка:

  — оптимално разделяне при източника;

  — добавяне на вода на входа;

  — етап на сушене след обработката;

  — разделяне на продукта според потока материали, когато е възможно, и изпращане за рециклиране;

  — изгаряне с оползотворяване на енергията на подходящите продукти, които не могат да бъдат рециклирани

— Химическа обработка:

  — оптимално разделяне при източника;

  — полученият продукт не се счита за опасен отпадък или се обработва за оптимално оползотворяване;

  — стерилизиращият агент се рециклира в рамките на процеса;

  — разделяне на продукта според потока материали, когато е възможно, и изпращане за рециклиране;

  — изгаряне с оползотворяване на енергията на подходящите продукти, които не могат да бъдат рециклирани

Приложимост

Високотемпературното изгаряне все още е най-често използваната обработка за ОЗ. Върху приложимостта на алтернативните обработки влияят четири основни фактора: разделянето при източника, доказването на безопасността на алтернативните обработки при обработването на определени фракции разделени отпадъци, оптималният оперативен капацитет на изгарянето и националната нормативна уредба за обработване на ОЗ.

Съответни показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения

Показатели за екологични резултати	Еталони за отлични постижения
i79) Дял на ОЗ, управлявани от дружество за управление на ОЗ, подложени на алтернативни обработки (%).	—
i80) Количество ОЗ, подложени на алтернативни обработки (kg ОЗ на час, на ден или на цикъл).	
i81) Потребление на вода на килограм отпадъци, подложени на алтернативни обработки (l/kg).	

4. ПРЕПОРЪЧАНИ КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕКОЛОГИЧНИ РЕЗУЛТАТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЗА СЪОТВЕТНИЯ СЕКТОР

В таблицата по-долу са изброени подбрани ключови показатели за екологични резултати за сектора на управлението на отпадъци, заедно със съответните еталони и позоваване на съответните НДПУОС. Те представляват подмножество на всички показатели, упоменати в раздел 3.

Таблица 4.1

Ключови показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения за сектора на управлението на отпадъци

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
МЕЖДУСЕКТОРНИ НДПУОС							
Налице са общи цели за подобряване на системата за управление на отпадъците	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Съществуват общи цели за подобряване на системата за управление на отпадъците (например въз основа на показателите, определени в настоящия документ).	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Въведена е интегрирана стратегия за управление на отпадъците, която включва дългосрочни (т.е. за 10–-20 години) и краткосрочни (т.е. за 1–-5 години) общи цели за подобряване на резултатите на системата за управление на отпадъците, която редовно се преразглежда (най-малко на всеки 3 години).	3.1.1
Систематично прилагане на концепцията за жизнения цикъл, а когато е необходимо, извършване на оценки на база жизнения цикъл по време на разработването и изпълнението на стратегията за управление на отпадъците	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Систематично се прилага концепцията за жизнения цикъл, а когато е необходимо, извършване на оценки на база жизнения цикъл по време на разработването и изпълнението на стратегията за управление на отпадъците.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите Емисии	Стратегията за управление на отпадъците е разработена и прилагана въз основа на систематично прилагане на концепцията за жизнения цикъл, а когато е необходимо, на проучвания на ad-hoc оценка на жизнения цикъл.	3.1.2
Използване на икономически инструменти на местно равнище за стимулиране на добро поведение.	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	На местно равнище се използват икономически инструменти (например данъци и модулиране на данъците, налози върху продукти, ценообразуване при отпадъците, схеми за разширена отговорност на производителя и схеми за възстановяване на депозити) за стимулиране на добро поведение за предотвратяване и управление на отпадъците.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите Емисии	— Икономическите инструменти, определени на местно равнище под формата на данъци и модулиране на данъците, налози върху продукти, ценообразуване при отпадъците, схеми за разширена отговорност на производителя и схеми за възстановяване на депозитите, се прилагат систематично като средство за постигане на целите, заложени в местната стратегия за управление на отпадъците.	3.1.3

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
						— За местните органи е въведена схема за възстановяване на депозитите при използване на стъклени чаши, порцеланови чаши, чинии и прибори за хранене по време на всички фестивали и големи обществени мероприятия, организирани на територията на местния орган.	
Прилагат се съответните най-съвременни техники, описани в справочните документи, изброени в раздел 3.1.4	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Прилагат се съответните най-съвременни техники, описани в справочните документи, изброени в раздел 3.1.4 и считани за важни от организацията.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите Емисии	Не се прилага	4.1.3
НДПУОС ЗА ТВЪРДИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (ТБО)							
Общи разходи за управление на ТБО на жител на година	евро на глава от населението годишно	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Общи годишни разходи за управление на ТБО на съответната местна площ, включително всички етапи на управление на отпадъците и извършени дейности на жител на година.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци	Не се прилага	3.2.1
Честота на анализ на състава на смесените отпадъци	Месеци Години	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Колко често се извършва анализ на състава на смесените отпадъци (на представителна извадка) (един анализ на състава на всеки # месеца или години).	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Анализът на състава на смесените отпадъци се извършва най-малко четири пъти годишно (през различни сезони) на всеки три години или след всяка съществена промяна на системата за управление на отпадъците.	3.2.2

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Налице е система „плащаш повече, ако изхвърляш повече“.	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Налице е система „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ за съответната местна площ.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Въведена е система „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, при която най-малко 40 % от разходите се начислява на ползвателите в зависимост от количеството (kg или m^3) събрани смесени отпадъци, размера на контейнерите за събиране на отпадъци и/или броя на курсовете за събиране.	3.2.3
Включване на отпадъци, предадени в пунктове за събиране на отпадъци, в системата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Отпадъците, предадени от ползвателите на системата за управление на отпадъците в пунктове за събиране на отпадъци, са включени в системата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Системата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ включва и отпадъците, предадени в пунктове за събиране на отпадъци.	3.2.3
Бюджет, изразходван за повишаване на осведомеността на жител на година	евро на глава от населението годишно	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишни разходи за дейности за повишаване на осведомеността на съответната местна площ, разделени на броя на жителите.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Систематично се провеждат кампании за повишаване на осведомеността за различните типове целеви групи (например учениците, широката общественост, ползвателите на пунктовете за събиране на отпадъци), а годишният бюджет, предназначен за дейности за повишаване на осведомеността, е най-малко 5 EUR на жител.	3.2.5
Брой консултанти по отпадъците на 100 000 жители.	брой на 100 000 жители	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой консултанти по отпадъците на 100 000 жители на съответната местна площ.	Управлявана територия или обслужвано население	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Създадена е мрежа от консултантите по отпадъците с поне един консултант по отпадъците на 20 000 жители.	3.2.6
Дял на населението, което извършва компостиране в домашни условия/общността или което има достъп до компостиране в общността.	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Дял на населението, което извършва компостиране в домашни условия или което има достъп до компостиране в общността, от общото население на съответната местна площ.	Управлявана територия или обслужвано население	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Всички живущи имат достъп до разделно събиране на биологични отпадъци или до компостиране на биологични отпадъци в домашни условия или в общността.	3.2.7

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Създаване на план на местно равнище за предотвратяване на отпадъци, който да включва дългосрочни и краткосрочни цели и разпоредби за редовен мониторинг.	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Установяване на план на местно равнище за предотвратяване на отпадъци, както и дългосрочни и краткосрочни цели и разпоредби за редовен мониторинг.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Предотвратяването на отпадъци има стратегическо значение в стратегията за управление на отпадъците, която включва програма на местно равнище за предотвратяване на отпадъци и е в основата на дългосрочни (т.е. 10—-20 годишни) и краткосрочни (т.е. 1—-5 годишни) цели за предотвратяване на отпадъци, включително на разпоредби за редовен мониторинг.	3.2.8
Брой или количество на излезлите от употреба продукти, събрани за повторна употреба, и отпадъците, изпратени за подготовка за повторна употреба.	kg/ годишно брой/ годишно	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишен брой или количество (т.е. тегло или обем) на излезлите от употреба продукти, събрани за повторна употреба, и отпадъците, изпратени за подготовка за повторна употреба.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.2.9
Брой клиенти годишно на центровете за повторна употреба/точките за ремонт в общността.	брой/ година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой на клиентите на центровете за повторна употреба и точките за ремонт в общността годишно.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.2.9
Наличност на зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба в пунктовете за събиране на отпадъци	да/не	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Наличност на зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба в пунктовете за събиране на отпадъци	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	В пунктовете за събиране на отпадъци има зони за обмен на продукти/материали, насочени към насърчаване на повторната употреба.	3.2.9 3.2.12
Процент на участие	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Дял на населението, което използва системата за събиране на отпадъци; обикновено има налични данни, базирани на оценки, проучвания колко често контейнерът за рециклируеми отпадъци е оставян за събиране и т.н.	Управлявана територия или обслужвано население	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.2.10

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Дял на местната площ, обхванатата от специфична система за събиране на отпадъци	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Дял на местната площ, обхванатата от специфична система за събиране на отпадъци, например % от градската зона, обхванатата от събирането на ТБО от врата до врата.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Събирането на отпадъци от врата до врата на най-малко четири отпадъчни фракции се осъществява на цялата територия, в която се управляват ТБО.	3.2.10
Брой пунктове за събиране на отпадъци на 100 000 жители.	брой/ 100 000 жители	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой пунктове за събиране на отпадъци съответната местна площ на 100 000 жители.	Управлявана територия или обслужвано население	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.2.12
Брой на различните отпадъчни фракции, събирани в пунктовете за събиране на отпадъци	брой	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой на различните отпадъчни фракции, събирани в пунктовете за събиране на отпадъци	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	В пунктовете за събиране на отпадъци се събират поне 20 различни отпадъчни фракции.	3.2.12
Емисии на парникови газове (ПГ) на тон отпадъци и изминати километри	kg CO_2e/tkm	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Общ размер на емисиите на ПГ, генерирани при събирането на отпадъци за определен времеви период, разделен на количеството събрани отпадъци и разстоянията, изминати от превозните средства за събиране на отпадъци за същия период.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Емисии Енергийна ефективност	Не се прилага	3.2.13
Среден разход на гориво на превозните средства за събиране на отпадъци	l/100 km	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Общо количество на горивото, използвано от превозните средства за събиране на отпадъци, разделено на общото разстояние (в стотици километри), изминато за определен времеви период.	Организация	Отпадъци Емисии Енергийна ефективност	Не се прилага	3.2.14

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Дял на превозните средства в общия автомобилен парк за събиране на отпадъци, които отговарят на стандарт Евро 6	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой на превозните средства в автомобилния парк за събиране на отпадъци, които отговарят на стандарт Евро 6, разделен на общия брой превозни средства за събиране на отпадъци в парка.	Организация	Енергийна ефективност Емисии	Всички нови превозни средства за събиране на отпадъци, които са закупени или наети от организацията за управление на отпадъците, отговарят на стандарт Евро 6 и се задвижват със сгъстен природен газ или биогаз или са хибридни или електрически.	3.2.14
Дял на продуктите, обхванати от РОП, които се установяват в остатъчните отпадъци въз основа на анализ на състава	%	Организации, заети с отговорността на производителя, местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Дял на продуктите, обхванати от РОП, които се установяват в остатъчните отпадъци въз основа на анализ на състава на смесените отпадъци	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.2.15
Ефективност на сортиране на инсталацията по отношение на смесени отпадъци от леки опаковки	%	Оператори на инсталации	Годишно количество материали, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени отпадъци от смесени опаковки Този показател може да се изчисли за общите смесени отпадъци от опаковки, както и за отделен изходящ поток.	Съоръжение за сортиране	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Съоръженията за оползотворяване на материали, които сортират смесените отпадъци от леки опаковки, имат ефективност на сортиране на инсталацията поне 88 %.	3.2.16
Процент на смесените отпадъци от пластмасови опаковки, обработени в инсталации	%	Оператори на инсталации	Годишно количество материали, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени смесени отпадъци от пластмасови опаковки. Този показател може да се изчисли за общите смесени отпадъци от пластмасови опаковки, както и за отделен изходящ поток от пластмаси (например PE, HDPE, PP).	Съоръжение за обработване	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Съоръженията за оползотворяване на пластмаси, които обработват смесените отпадъци от пластмасови опаковки, имат ефективност на обработване на инсталацията поне 60 %.	3.2.17

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Ефективност на сортиране на отпадъците от матраци в инсталациите	%	Оператори на инсталации	Годишно количество материали, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени отпадъци от матраци.	Съоръжение за сортиране	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Съоръженията, които обработват отпадъците от матраци, имат ефективност на сортиране най-малко 91 %.	3.2.18
Ефективност на сортиране на отпадъците от абсорбиращи продукти за лична хигиена (АПЛХ) в инсталациите	%	Оператори на инсталации	Годишно количество материали, изпратени за рециклиране, разделено на годишното количество обработени отпадъци от АПЛХ.	Съоръжение за сортиране	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Съоръженията, които обработват отпадъците от абсорбиращи продукти за лична хигиена, имат ефективност на сортиране най-малко 90 %.	3.2.19

ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕКОЛОГИЧНИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ТВЪРДИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Генериране на ТБО	kg на глава от населението/ година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Общо годишно количество генерирани ТБО, разделено на броя на жителите.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Генерираното годишно количество на ТБО на територията, която се администрира или управлява (събрани от всички различни системи за събиране на отпадъци в района), е: — по-малко от 75 % от средното генерирано количество битови отпадъци за държавата, като се използва националното определение на битови отпадъци в съответната държава; или	3.3.1

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
						— по-малко от 360 kg на глава от населението, ако се изчислява само за следните отпадъчни фракции: i) органични/биологични отпадъци (например зелени резници, храна, кухненски отпадъци), ii) смесени опаковки, iii) хартия и картон, iv) стъкло, v) пластмаса, vi) метали, vii) насипни отпадъци, viii) отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ix) смесени отпадъци.	
Количество на събраните смесени ТБО	kg на глава от населението/година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишно количество събрани смесени ТБО, разделено на броя на жителите.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.3.2

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS [1]	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС [2]
ТБО, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане	kg на глава от населението/година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишното количество ТБО, което се обработва чрез изгаряне с оползотворяване за получаване на енергия и/или операции по обезвреждане (като депониране или изгаряне без оползотворяване на енергия), разделено на броя на жителите.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Годишното количество събрани смесени ТБО, изпратени за оползотворяване за получаване на енергия и/или обезвреждане, е: — по-малко от 15 % от средното за държавата генерирано количество битови отпадъци; или — по-малко от 70 kg на глава от населението.	3.3.3
ТБО, изпратени за оползотворяване	kg на глава от населението/година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишно количество ТБО, което се изпраща за оползотворяване (като изгаряне без оползотворяване на енергия или депониране), разделено на броя на жителите.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Годишното количество ТБО, изпратено за оползотворяване, е: — по-малко от 2 % от средното генерирано количество битови отпадъци за държавата; или — по-малко от 10 kg на глава от населението.	3.3.4
Степен на улавяне на определен поток отпадъци	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Количество на поток разделно събрани отпадъци, разделено на общото количество генерирани отпадъци, които са били цел на това разделно събиране, изчислено въз основа на анализа на състава на смесените отпадъци.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	— Степента на улавяне на отпадъчно стъкло, разделно събирано като единична фракция (т.е. не в система за смесено събиране), е по-висока от 90 %. — Степента на улавяне на отпадъчна хартия и картон, разделно събирани като единична фракция (т.е. не в система за смесена събиране), е по-висока от 85 %.	3.3.5

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
						— Степента на улавяне на отпадъчни метали, разделно събирани като единична фракция (т.е. не в система за смесено събиране), е по-висока от 75 %. — Степента на улавяне на смесени отпадъци от опаковки е по-висока от 65 %.	
Процент на примесите на определен поток отпадъци	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Количество на нецелевите материали в определен разделно събиран поток отпадъци.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.3.6
Биологични отпадъци в смесените отпадъци	kg на глава от населението/година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишно количество биологични отпадъци, включени в смесени отпадъци (изчислено въз основа на анализа на състава на смесените отпадъци), разделено на броя на жителите.	Управлявана територия или съответната местна площ	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Годишното количество биологични отпадъци в смесените отпадъци е по-ниско от 10 kg на глава от населението.	3.3.7
НДПУОС ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ (ОСР)							
Дял на общо събраните ОСР, които са правилно разделени и управлявани за повторна употреба, рециклиране или оползотворяване.	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишно количество на ОСР, които са правилно разделени и управлявани за повторна употреба, рециклиране или оползотворяване, разделено на общото количество ОСР.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Изпълнява се интегриран план за управление на ОСР с целева степен на рециклиране на ОСР през 2020 г. от най-малко 80 % и разпоредби за мониторинг и механизми за прилагане.	3.4.1

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Брой пунктове за събиране на азбестов отпадък на 100 000 жители.	брой/ 100 000 жители	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Брой пунктове за събиране на азбестов отпадък на 100 000 жители на съответната местна площ.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Съществува поне един пункт за събиране на 100 000 жители или отстраненият азбестов отпадък се събира безплатно от домовете на живущите.	3.4.3
Ефективност на оползотворяването на материали в инсталацията за обработване на отпадъци от гипсокартон	%	Оператори на инсталации	Общото количество отпадъци от гипсокартон, преработени в инсталацията за отпадъци от гипсокартон, минус количеството на отхвърлените в процеса на преработване отпадъци, разделено на общото количество преработени отпадъци от гипсокартона.	Съоръжение за обработване	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага	3.4.4
Ефективност на оползотворяването на материали в инсталацията за обработване на ОСР	%	Оператори на инсталации	Общото количество ОСР, преработени в инсталацията за ОСР, минус количеството на отхвърлените в процеса на преработване отпадъци, разделено на общото количество преработени ОСР.	Съоръжение за обработване	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага.	3.4.5
НДПУОС ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО (ОЗ)							
Степен на събиране по фракция, на легло или на пациент, според специфичните фракции, събирани във всяко здравно заведение.	kg на пациент/ дневно kg на легло/ дневно	Дружества за управление на отпадъци	Дневно количество на определена събрана отпадъчна фракция, разделено на броя на пациентите или леглата в здравното заведение.	Здравно заведение	Отпадъци Ефективност на използване на материалите	Не се прилага.	3.5.1

Показател	Приети единици	Основна целева група	Кратко описание	Препоръчано минимално ниво на мониторинг	Основен показател, свързан с EMAS ([1])	Еталон за отлични постижения	Свързани НДПУОС ([2])
Количество на събраните ОЗ, генерирани от домакинствата	kg на глава от населението/ година	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Годишно количество ОЗ, генерирано от домакинствата и събрано от отделна система за събиране на ОЗ за живущите, разделено на броя на жителите	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци	Не се прилага.	3.5.2
Дял на ОЗ в смесените отпадъци от домакинствата	%	Местни органи, отговорни за отпадъците, и дружества за управление на отпадъците	Дял на ОЗ в смесените отпадъци от домакинствата, установен чрез анализ на състава на представителна извадка.	Територия, която се управлява, или организация	Отпадъци	Не се прилага.	3.5.2

([1]) Основните показатели на EMAS са изброени в приложение IV към Регламент (ЕО) № 1221/2009 (раздел B, точка 2).
([2]) Числата се отнасят за разделите в настоящия документ, в които е описана съответната свързана НДПУОС или е представен показателят.